1 Korinti

Paulugi Kapiya Were Yongkambanu Yisuyegi Ngizi Kumuli Yereng Korinti Mei Puraga Yoluwiliyegi Lende Miza Yanarik

1 Ne Paulugu kapiya perik lende mizi. Anotogi kelirago mizagewiyege pugu ne Kilisi Yisugi ngagora orowei mizi logo Aposolobek meibek miziweki keleniya. Keya Sosoteni teni kiling Yisuyegi ngizi kumuliboktau ne kiling pelege logo pi nogo lende mizi peyengki ei kai.

2 Ne kapiya perik ini Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli yereng yemane Korinti meiraga yolu puwili mabuwiliyegi lende miza yani, ini Kilisi Yisu kiling sawela purikku Anotogo kaile nayendau onowili miziweki keleyawili mizi. Logo Anotogo ini yongkambanu kang wale mabiyengke Yemizi tonugubek Yisu Kilisigi yeiktage puwili yaliya wazayiweki mei puwilirau Yisu Kilisigi puwili miziweki iza. Yisu puwiligi Yemizibek keya tenigi Yemizibek.

3 Peba Anoto keya Yemizibek Yisu Kilisigu iniyegi wazono piyaugira keya ngezege sa piyaugira wilek kang inuguyengke yani pani.

4 Inugu Kilisi Yisu kiling sawela purikku Anotogo wazono inugu weiyagi langai ono pura ini

yanirikki wiyeke wok mabiyeng purik nogo Anotoyegi wazono mei.
5 Keya ini Kilisi kiling sawela purikkurau ini
kazing kumbekkimekke watabi mabiyengki
pangka logo ini mabuwili Anotogi wameikta
kozak kisagi langai keya ini mabuwili Anotogi
wameikta iwakagi langai.
6 Keya purik tonuwago Kilisiyegi langai
ngago pura kozak yeiya puwekke wilek kang
inuguyengko pura kozang weiya kopong.
7 Tegi ini mabuwili wok Yemizi tonugubek Yisu
Kilisi yogibokki wilik kagowinda kiling yuke koy-
imoweiriktau inirau Anotogo kazing kumbekki
yani piyengka kokowa mizi ono.
8 Anotogo ini kozang keleyageyara wiziya yenge
wok kalik panubekke pulogogi logo wok Yem-
izi tonugubek Yisu Kilisi yogibokkowekke pugu
iniyegi melebek walimiza nelegi.
9 Anotogo ini mabuwili iza warara koyagi, purik
Anoto pugu kai piyeng mabiyeng ngizi mizi wil-
ibekpek kopong. Pi Anoto teni izabek logo teni
keya pigi Marekpek Yisu Kilisi tenigi Yemizibek
kiling teni kabengmek wei miziweki wazayiweki.

10 Mena, ini Yisuyegi ngizi kumuliwili Yem-
izi tonugubek Yisu Kilisigi yeiktaga ne iniyegi
kelegele yei, ini makngezegi tepekke kela yon-
gomo mizi nagani segeya ini mabuwili ei kisa-
girikki kai keya inugu kumuli piyeng kiling sawiyi
piyeng kangka wamenak koyimowei mizi.
11 Nogo ini ne kiling ngizi kumuliwiliyegi po-
bilik kai purik Kolowigi ingembungang nawiligu
neyegi inigi tepekke ngalik kela yongomo mizara

yolu kisi legi.
12 Purik iniyaga nawiligu pelik mei, Ne
Pauluyegi kiriwei, mei, keya nawiligu, Ne
Apoloyegi kiriwei, mei, keya nawiligu, Ne Pitayegi
kiriwei, mei, keya nawiligu, Ne Kilisiyegi kiriwei,
mei.
13 Logo inugu mizi purik Kilisiwili kolokn-
gagono nobiyeng mizi. Yongkambanuwiligu ne,
Paulu, inigi wiyeke yengeleileige nili ula ono.
Keya ini kaimelawekke ini mabuwili yeik nogor-
aga kaimela ono.
14 Nogorau ini nawili kaimela ono yeik yogo Kil-
isipa keya Kaiyasa kele logo purikki ne Anotoyegi
wazono mei.
15 Tegi iniyaga nakkorau pelik kaiyagi ono, Ne
Paulugi yeiktaga kaimela logo ne Pauluyegi kiri-
weibek, kaiyagi ono.
16 Ei, yogo Setepana kiling i pugumakkawili
nogo kaimela kapura nawilirau ma yeik purik ne
keremareke.

17 Kilisigu ne kaimeliweki wezanelabek ono,
kapura ngago wazonora kozak kaiweki logo
yombanuwiligi ngago lewege kisi piliktaga ono
kapura ngago mamokko iwakagi langai piliktaga,
purik Kilisigu yengeleileige ibeng sa puragi
kozanda yeik sawiya nelegi.
18 Keya nogo pilik kai purik peliktikki wiyeke,
yaka ngago Kilisigu yengeleileige ibeng sa puragi
kemenak ibengki puwiligu kisirik, Ngago pera
lelewe ngagora, kisi kapura yongkambanu An-
otogo yaliya wazayi puwiligu kisirik, Ngago pera
Anotogi kozanda, kisi.

19 Purik Kapiya Walektikke wameik pelik kai,

Kangka yemanewili kisi puwiligi sawiyayeng
nogo neneng ngelagi. Keya kangkayengko
kola kisi puwiligi ngagoyeng nogo waliya
yowiyagi, kai. *Isaya 29:14*

20 Tegi kangka yemanewiligu, Teni kangka yemane, kisi purik yeik ulaktikku keya waligeleyiwiligu, Teni loyengki iwaka, kisi purik yeik ulaktikku, keya teng peraga ngalik kela yongomo mizi puwili yeik ulakwiligu, purik yombanu yeikwiligi iwaka pura yeik ulak purik Anotogi iwaka purago walimiza legi.

21 Purik Anotogi kangka yemanebokko keriyarik ngabelakpekkewiligi kangkabokko Anotoyegi iwakagi langai ono, tegi Anotogo sawiyara ngago tonuwago kozak kisi logo nawiligu lelewe ngagora kisi puragi ngizi kumuli puwili pugu yaliya wazayagi sawiya.

22 Togo Yudawiliyegirik lelewe ngagora nobiyeng miza purik puwili pelik kisi legi, Teni watabi yemane Anotogo keke mizi nayengko pera wameikta mizi puwekke teni ngizi kumulagine, kisi legi. Keya Kirikwiliyegi lelewe ngagora nobiyeng miza purik puwili yombanuwiligu watabi mabiyengki soloyeng kozak yeiweki mizi wilibek kopong.

23 Kapura teni Kilisigu yengeleileige ibeng sa puragi langai kozak kisi logo purago Yudawili sisik miziweki keleyi keya Yuda onowiliyegirik purik, Lelewe ngago si, kisi.

24 Kapura Yuda keya Yuda ono Anotogo iza puwiligu pelik kisi, Kilisigu ibeng sa pura Anotogo

kozang keya kangka yemane teni yaliya wazayi-
weki yawe miza pura, kisi.
25 Purik Anotogi ngago puwiligu lelewe ngagora
kisi pura kangka yemane panuwiligiraga lewege
keya Kilisigi ibenda kozandarau ono nobiyeng
mizi pura yombanu mabuwiligi kozandaga
kozang panura.
26 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili ini An-
otogo izagine ini talik koyawili miza purikki
kumuli. Iniyaga keremungke onowili watabi
kolokngagono kilingwili miza, keya iniyaga kere-
mungke onowili yeikyeng kilingwili miza, keya
iniyaga keremungke onowili yombanuwiligu ku-
muliyengko kangka yemaneyeng kilingwili miza.
27 Kapura Anotogo pilik sawiya purik pugu iza
puwiliyegi ngabelakpekkewiligu pelik kozak keli-
wili, Puwili yeik ulakwili, kapura pugu yeik ulak-
wili iza logo kangka yemane pilik kumuliwili ku-
muli puwiligiyeng kokowa kani keleyiweki, keya
Anotogo kozang onowili iza logo kozandago kola
puwili pilik kumuli puwiligiyeng kokowa kani
keleyiweki.
28 Ngabelakpekkewiligu pakela to meli ma kiye-
buk mizi ma yeik ulakwili mizi puwili Anotogo
iza logo ngabelakpekkewiligu yemanewili mizi
puwili yeik sa wazayiweki.
29 Tegi nakkorau Anotogi wirege ngezebekyegi
langai lewege kaiyagi ono.
30 Kapura Anotogo teni Kilisi Yisu kiling sawela
wazayagiraga iza orowei wiriya logo Anotogo Kil-
isi Yisu tenigi kangka yemanebek kelemiya keya
Kilisigu mizarikku teni Anotogi wirege pangkaw-
ili keya Kilisigu mizarikku teni kaile nayen-

dau ono wazayawili keya Kilisigi ibendago teni
kaileyengka wila wazayawili.
31 Tegi Kapiya Walektikke puwiligu ngago lang
pobilik miza piyengki kumula,
Lewege kaiyagibok Yemizibokko miza piyengki
lewege kaiyagirikki kai, miza. *Seremaya 9:24*

2

1 Ne ini ne kiling ngizi kumuliwili mabuwiliyegi
kayimawekke Anotogi wameik pura kozak
kaiyageya wizimowei ne ngago wirangaiyeng
kaiya ono keya ne ngago iwakara kilimbokko
kailik kaiya ono.
2 Nogo pilik miza purik nogo sawiyarik ne ini
kiling wiziya puwekke ne Yisu Kilisiyegi keke ku-
mula keya pi tenigi wiyeke yengeleileige ibeng sa
purikki.
3 Ne ini kiling wiziyawekkerik ingegere no-
goyau kozang ono keya kazimokko leli ula mela,
4 keya ne yombanu yeikwiligi kangkabek weiya
logo kaiya ono logo ini keriyibene keleyiweki ka-
pura Kung Walekpekki kozanda ngago nogoraga
wiziya logo purikku ngago nogora Anotoyagara
miza.
5 Purik ini ngizi kumuliweki purik ini An-
otogi kozanda keriya kopong keya yombanuwiligi
kangkabekki keriya ono kopong.
6 Kapura ne keya ne kiling Anotogi
wameikta waligeleyi puwiligu wok mabiyeng
yongkambanu Anotogi wameiktaga yemane sa
puwiliyegi ngago iwakara kilindagi kozak yei
mizi. Kapura tonuwa ngago iwakara kiling pura

ngabelakpekke yolu puwiliyaga ma yombanu pewekke ngai yolu logo kozang puwiligira yeikki puwiliyaga weiya ono.

7 Ngago iwakara kiling tonugu kozak kisi pura Anotogo iwakara kiling sawiya pura logo purago teni Anotogi yereng ngaiwaktik kilindaga iza orowei kunagi. Anotogo pilik sawiya pura ulogorik liwik warara wizagoma, pugu ngabelakpek keremizagine were tenigi keremizara kele kapura.
8 Keya ngabelakke ngai puwiligi tepekka nakkorau Anotogi sawiya pura iwaka ono. Tamizeige puwili iwaka kesak puwiligu Yemizi tonugubek ngaiwaktik kilimbok yengeleileige uli kak ono.
9 Puwiligu lusuwei mizi pura Kapiya Walektikku pobilik kai purikki kiriwei,

Nakkorau keriyi ma kerewiya ono ma nakkorau lewagelagi miza ono piyeng Anotogo piyegi keli puwiligi kangkere miza wiya, kai. *Isaya 64:4*

10 Kapura Anotogo teniyegi piyeng kimeike kawela wiya purik Anotogo teniyegi kozak yeiweki Kung pugubek wezamela. Keya Kung pugubek watabi mabiyengki iwaka purik Kung pugubek Anotogi yengezege liwik panu piyeng mabiyengki iwaka.
11 Yombanu nak nakko kumula piyeng iwaka ono kapura kung ngezebekkibokko kele pigi yungke piyeng iwaka. Kazing mabilikmekke yombanuwili Anotogo kumulayeng lusuwei kapura Anotogi Kung Walekpokko kele Anotogi kumulayeng iwaka.

12 Anotogo teni kung ngabelakpekkabek yana
ono kapura Anotogo Kung Walek pugubek teni
yana logo pugu watabi yeik yana piyengki teni
iwakaweki.
13 Keya yombanu yeikwiligu waligeleyayengki
kiriwei teni watabi yeik yana piyengki kozak kisi
ono kapura Anotogi Kung Walekpokko waligeleyayengko teni kisi keya Kung Walekpokko teni
watabi ngizi kumbekki yaniyengki teni kisi.
14 Keya yombanu Anotogi Kung Walekpektau
onobok Anotogi Kung Walekpokko wameik kai
piyengki ei mizagi ono, purik pi, Pura lelewe
ngagora, mizi wilibek keya pi wameikta lusuwei,
purik Kung Walekpekki wameikta kimeike iwakagi purik piyegi Anotogi Kung Walekpek yolu
purik kele.
15 Yombanu Anotogi Kung Walekpek kiling
puwili watabi mabiyengki ngizirikki iwakagi kapura yombanu Anotogi Kung Walekpek kiling
onowili yombanu Anotogi Kung Walekpek kiling
puwiligu mizi piyengki iwaka ono.
16 Ngago peyeng wameik purik teni iwaka,
purik piyeng Kapiya Walektikke lende miza,
Nakkorau Yemizibokko kumula piyeng iwaka
ono. Nakkorau Yemizibek ngago managi
ono, miza. *Isaya 40:13*
Kapura teni Kilisigu kumula piyeng kilingwili.

3

1 Keya ini ne kiling ngizi kumuliwili ne ini
kiling wiziyawekkerik nogo yombanu kumbekki
langai yemane sa puwiliyegi kozak yei pilik
nogo iniyegi kozak yeiyageya wiziyagi langai ono,

purik watabi Kilisigu waligeleyi piyengkirik ini
mandik songono yebili ni wezawili mizi legi, logo
nogo yongkambanu korik puwiligiyengko keli
piyengki kiriwei mizi puwiliyegi ngago yei pilik
ini mabuwiliyegi ngago yeiya.
2 Watabi nogo iniyegi kozak yeiya piyeng
mandik songonowiligu yebili ni pilik. Piyeng
ngeragi kozang piyeng kelik ono, purik ini pilik
piyeng weiyagirikki kangkere miza ono kopong,
keya ini ngoluk kangkere miza ono.
3 Ini yolu purik ngoluk yongkambanu korik
inuguyengko keliyengko ngaiwili miza koyinda,
purik ini kazing nakko miziyengki ma watabi
nakkiyengki yagolok kopong sisik mizi pumokko
yolu keya ngalik kela yongomo mizi wilibek. Tegi
korik inuguyengko keliyengko iniyegi ngai purik
ne iwaka logo ini yombanu ngabelakpekkewiligu
yolu pilik yolu.
4 Logo pilikta inigi tepekka nawiligu pobilik kisi
puwekke walimizi, Teni Pauluyegi kiriweiwili,
keya nawiligu pelik kisi, Teni Apoloyegi kiriwei-
wili, kisi. Tegi ini yombanu ngabelakpekkewiligu
mizilik mizi purik nogo iwaka.
5 Togo ini nangki Apolo keya neyegi wiyeke
ngalik kela yongomo mizi? Te yeik Anotoyegi
yawe miziyau kani keya Yemizibokko teyegi yawe
miziweki yanara te nakkorau mizi keya nakkorau
mizi miza kopong ini Kilisiyegi ngizi kumula.
6 Keya yombanuwiligu ngeragi ngeriyi pilik
ne Anotogi ngagora kozak kaiya, pulaga watabi
ngeriya piyengki yombanuwiligu kalika kaimeli
pilik Apologo Anotogi yawera weiya logo mizi
kuna kapura wok mabiyeng Anotogo ngago

pugura yemane sibene kelemi.
7 Tegi yombanu ngagora ngeriyi puwili lewege
ono keya yombanu Anotogi yawera kaimeli
puwili lewege onowiligu kapura Anoto ngagora
yemane sibene kelemibok kele lewegebokko.
8 Yombanu Anotogi ngagora ngeriyi keya
yombanu Anotogi yawera kaimeli puwili watabi
menalikyengki yawe mizi yagenda logo nak nak
pugu miza piyengki pangka pangka Anotogo
kanga managi.
9 Te, waligeleyi inuguyau Anoto kiling yawe
mizageya koyimowei yawe pugura mizi keya ini
yawe yemane Anotogo yawe mizageya nalei kelik
keya ini i yemane Anotogo ngizi namak kelik.

10 Ne inigi tepekke Anotogi yawera solo miza-
wekkerik ne yombanu i ngizi nak kelik logo
Anotogi wazono pugu ne nanarago iwaka panu
miza logo imakki king panuyeng nogo wiya.
Logo nawili nogo miza puraga weiya logo mawi-
yarekka mizi yagonenda. Kapura mabuwili weik
king panu piyengki ngalege keriya koyimowei
waberek ngizi kunagirikki kai.
11 Purik king panu yaka wiya piyeng Yisu Kil-
isibek logo nakkorau mawinda king panu nak
wiyagi ono.
12-13 Nogo iniyegi pelik yei, yombanu Anotogi
yawera miziwili imak ngiziwili kelikwiligu logo
king panu piyengki ngalege Anotogi imak ngizi.
Logo yawe puwiligiragi ngizirik wok Anotogo
yombanu ngagozak keleyagibokko walimizagi.
Keya wokpokko yezi yang keleyagiziktau putagi
logo yombanuwiligu miza piyeng yezizikku yang

keleyagi logo ngizirik walimizagi. Nogo ngago saweliweira kozak yeiweki. Tamizeige yombanu imak ngiziweki mizibek watabi pobilikyeng, koliyeng, ma siliba, ma king lewege panuyeng weiya logo imak ngizi purik mabura yezizikku i pugumak waliyagi ono kapura tamizeige imak ngizibek watabi pobilikyeng yengelei ma kuzingikyeng ma yengelei lekyeng weiya logo imak ngizi purik mabura yezizikku i pugumak waliyagi.

14 Kazing mabilikmekke tamizeige nakko yawe Anotoyegi mizi kambelayeng Anotogi yezi yang keleyagizikku waliyi ono purik mabura Anotogo pi kanga nara managi.

15 Tamizeige yezizikku yawe Anotoyegi mizi kambelayeng waliyi purik pirau waliyi ono kapura Anotogo pi kangara managi ono. Pi ngezebek kele paka ngalege wik wizagomagira weiyagi kapura pi yezizikku ngori kak panu.

16 Pelik purikki keremareke mizi nagani, ini mabuwili Anotogi i walekmak kelikwili, purik ini mabuwiligi yungke Anotogi Kung Walekpek yolu.

17 Tamizeige nakko Anotogi i walek pumak kaile kaile miza meli purik Anotogo pilikpok kaile kaile kelemiya melagi, purik Anotogi imak walekmak kopong keya ini makngeze puwili i walek pugumak.

18 Pobilik puragi kokowa nangezi mizi nagani, tamizeige inigi tepekka nak pobilik kumuli, Watabi ngabelakpekkiyengki langairik ne kangka yemanebek kilimbek, mizi mabura pigi

pilik kumuli pura wezamelagibokko logo pulaga pi watabi paka ngalegeyengka kangka yemane weiyagibokko. Pulaga piyegi langai yombanu Anotogi Kung Walekpek kiling ono puwiligu pelik meiyagi, Pi lelewebek, meiyagi kapura Anotogi wiregerik pi kangka yemanebek kilimbek.

19 Purik Anotogo pobilik piyeng yombanu yeik ngezewiliyegi, Kangka yemanewili, mizi puwiliyegi Anotogo puwili lelewewili kai. Purik Kapiya Walektikku pobilik kai pelik,

Anotogo Yombanu kangka yemaneyeng kiling puwiligu watabi mizi piyengko ngezewili neneng ngelibene keleyi, kai. *Yop 5:13*

20 Keya Kapiya Walektikke ngago lang narikkurau pobilik kai,

Yombanuwiligi kangkayengko kumuli piyeng yeik ulak purikki Yemizibokko iwaka. *Ingi Sam 94:11*

21 Tegi yombanu inigi ngai keremiza puwiligu mizi piyengki lewege kisi nagani, Watabi piyeng mabiyeng Anotogo weik ini yana.

22 Ne, Paulu keya Apolo keya Pitarau Anotogo iniyegi saweliweki yana. Keya ngabelakpekke piyendau keya wik yolu purarau keya ibengki purarau iniyegi saweliweki iniyegi yawe mizi, keya mabek lewagela wali piyeng keya wangki lewagelagi piyeng mabiyeng inuguyeng.

23 Keya ini Kilisigi yongkambanuwili keya Kilisi Anotogibek.

4

1 Togo te Kilisiyegi yawe mizi keya Anotogi ngago liwik wameik puragi ngaiyau purikki ini

teyegi langai iwakagirikki kai.
2 Keya ngaiwili yombanu mabiyengki waberek
ngai koyimowei ngaibokko miziweki kaiya
piyeng mizi wilibekwili purik ini iwaka.
3 Ini ma nawiligu ne watabiyengki pangka
ngai wiziya ma yeik mizarikki pakeli purikki
ne yangeze ono, purik yombanuwiligu kumuli
piyengko ne pangka ngai wiziya ma yeik
miza purik kisagi ono. Ne makngezegorau ne
makngezeyegi kaiyagi ono.
4 Iniyegi ne ngagora kozak yeiyawekke nogo
kokowa nayeng miza ono ma talik miza purik
kangka nogobekkarau kai ono, kapura purikku
kai purik nerau kokowa nayeng miza ono kai ya-
genda ono. Yemizibokko neyegi ne talikpek mizi
yagenda.
5 Tegi Yemizibek waze yo ono wizigeya ngezan-
gai yombanuwiliyegi pok pilikpek keya pek pi-
likpek mizi wak. Pugu yombanuwiligi wilek
kangyengki yungke liwik wiziya piyeng kawela
wiyagi keya ya puwiligiyengke miziweki kumula
yolu piyendau. Pulaga puwekkerik Anotogo nak
nak pugu miza piyengki wazono mei kai kunagi.

6 Mena ini ne kiling ngizi kumuli puwili inigi
wiyeke ne keya Apoloyegi langai yang miza logo
teyaga pobilik kai puragi solorik ini iwakaweki,
Kapiya Walektikke lende miza piyengki kiriwei
mizi. Pulaga ini Anotogi waligeleyiwiliyaga
nakyegi lewege kisi keya nakyegi kiyebuk nelegi.
7 Ini taliktikki wiyeke lewegewili mizi? Nakko-
rau iniyegi, Ini lewege keya nawili kulengke,
kaiya ono. Watabi inigi piyeng mabiyeng An-

otogo yanayeng logo Anotogo piyeng mabiyeng yana wizigeya nangki ini ngereke pelik kisi, Teni makngezewiligu peyeng miza.

8 Ini pelik kumuli wilibek, Teni Korinti yongkambanuwili weik Anotogo watabi yani piyengka keremungke weiya. Teni kazing kumbekki lewengke mawinda nayengkirau kelagi ono. Keya aposolowiligu teniyegi waligeleyi puriktau ono teni weik Anotogo yereng ngai puraga King Ngai wezawili yolu. Tamizeige ini Anotogi wirege King Ngai wezawili yolu kesak purikki ne wilikki, purik tamizeige ini king ngai purik teni aposolowili wilikki logo ini kiling ngai koyagi.

9 Kapura nogo kumularik Anotogo teni aposolowili tung kulengke panurik yana. Purik teni yombanu nawiligu mele yowa logo pelik yeiya puwili kelikwili, Tonugu ini ibeng sa wazayagi. Teni yombanu angela paka ngalegewili keya yombanu ngabelakpekkewiligu mawiyarek pakela yolu keya songomeiya yani puwili kelikwili.

10 Purik yongkambanuwiligu teniyegi langai pelik kisi, Ini lelewewili kisi purik teni Kilisiyegi langai kozak kisi legi. Kapura ini ini makngezeyegi langai pelik kumuli, Teni kangka yemane purik teni Kilisigiwili kopong, mizi. Yongkambanuwiligu teniyegi langai pelik kisi, Ini kozang ono. Kapura ini ini makngezeyegi langai kumuli, Teni kozang, mizi. Yongkambanuwili tonuwayegi kumbak kapura yeik inuwagiyeng yongolok mei.

11 Teni Kilisiyegi langai kozak kisageya koyarik

kang kolokngagono yagasi mizi keya kai wikki ibeng sa. Kang nayeng wakiyagiyengki yeik koya. Yongkambanuwiligu teni yelawiyi keya miza. Tenigi yereng ngizi nararau ono purik teni wei kang keya mizi wilibek logo perik teni ngoluk mabilik mizageya koyinda.

12 Teni yawe kozang miza logo korik teni makngezegiyengki ngaiweki. Yongkambanuwili tonuwayegi kaile kisiwekkerik teni puwiliyegi saweli. Puwiligu teni ngangang keleyi keya kuneng yani purik tonuwa pilik piyeng yelakkelek wagelageyara ngagoluk yolu.

13 Puwiligu tonuwayegi ngago kaile kisi puwekkerik tonuwago puwiliyegi ngago wazonoyeng kanga yei. Ngabelakpekkewiligu teniyegi langai kumularik teni sobozoboyeng kelik keya teni yeik ulaktikyeng, mizi logo weik pilik kumulageya koyinda.

14 Ne peyeng lende mizi perik iniyegi pakela to meliweki ono kapura ini nogo keli negi yango keya marekngangwili kelik nobiyeng miza puwiliyegi waberek panu yeiweki.

15 Tamizeige iniyegi waligeleyi kolokngagono panugu Kilisiyegi langai waligeleyi puriktau, ne wamenak kele inigi mango wezabek, purik ne Anotogi ngago wazonora kozak yeiyawekke ini solo Yisu Kilisiyegi ngizi kumula kopong.

16 Tegi ne iniyegi kelegele yei logo ini nogo mizayengki yang kiriwei miziweki.

17 Piliktikki wiyeke ne Timoti iniyegi wezameli puloge. Pi negi marekpek nobiyeng mizabek logo nogo kelibek, purik nogo piyegi Yisuyegi langai

kozak meiya logo pi Yemizibekyegi ngizi kumula legi. Keya Timoti Yemizibekyegi ngizi panu kiriwei mizageyabokko. Keya ne Kilisiyegi sawelara wizimowei Kilisigi kazing wikmekke yolu keya nogo kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli nalaga nalege wawere uli mizi puwiliyegi waligeleyi puragi pugu kozak kai penangai.

18 Iniyaga nawili lewege kisa meli logo pelik kisi, Paulu teniyegi lewagirikki kazi, kisi.

19 Kapura ne nguk namizi iniyegi keriyiweki lewagi tamizeige Yemizibokko keli purik logo lewege puwili tawili miza purik ne makngezego keriyiweki keya puwili yeik ngago yeiktikyengko kisiwili ma wameik Anotogi kozanda warawili miza purikki keriyiweki.

20 Anotogo yongkambanu puguwiligi yungke ngai pura yeik ngago yeiktikku ono pura Anotogi kozandagi ngaige yolu pura.

21 Tegi ne lewawekke inugu keliyengki kumuli. Ne iniyegi wizalebek kiling lewagi ma ne iniyegi ya kuzigera keya kelira kiling lewagi? Legi ini makngeze pangka pangka mizi logo ne iniyegi kelira kiling lewaweki.

5

1 Ini tepekke pulogo lewagelageya piyengki langai mamok iniyegi kozak keli kani. Inigi tepekka nawili kazing kaile yongkambu mizimokko mizi kani. Logo purik korowali panu logo ngizi kumuli ono puwiligurau mizi ono. Inigi ngizi kumuli wawere ula puwiligi tepekka yombanu nak pigi mangobekki yongokpumele weiya logo yolu kani.

2 Tegi ini nangki lewegewili mizi? Ini ingkisi
kakwili kani. Pulagarik yombanu yaka pilik miz-
abok inigi tepekka kang wezameli kakpek kani.
3 Neyegirik korikwekkerik ne iniyaga koweige
yolu kele kapura kung nogobek ini kiling pulogo
yolu. Keya Yemizi tonugubek Yisugi kozandago
mizagewiyege ne pulogo ono kapura pura miz-
abokyegi weik talik kelemiyagi miza purikki nogo
kumula.
4 Purik ini Yisu Kilisi Yemizi tonugubekki yeik-
taga wawere uli puwekke kung nogobek ini kiling
wiziyagi keya Yemizi tonugubek Yisugi kozanda-
rau ini kiling wiziyagi logo puwekke
5 yombanubok Sadangyegi miza managirikki
kai logo Sadangko korik puguwek neneng
ngela wizigeya wok Yemizibek yogibokko kung
pugubek yaliya wazamiweki.

6 Inugu ini lewege mizi purik pangka ono. Nger-
agi Yis meirikku mizagewiyege iwing palewarik
yemane si pilik korowaliyeng inigi tepekke ye-
mane sagi tamizeige korowali pilik piyeng wizi
pani mizi purikki kumuli.
7 Ini yaliya wazayagine were inugu kaile miza
logo yis wezarik yemane si kang piyeng weza-
melizo logo ini palewa yisriktau ono purik kelik-
weki. Purik ini wameik pangka panu keya purik
Kilisi liyeng memeng Pasobaragi pumok kelik pok
tenigi wiyeke ibeng sa legi logo kaile tonuguyeng
tumuliweki.
8 Tenigi Kilisiyegi sawela yolu pura ngeragi
yemane miza nira kelik logo teni korowali
kaile tonugu nalangai nalangai mizi piyeng

wiyiweki mabilik Yudawiligu Pasobara nawekke perekyengke yisyeng wiya mabilik. Logo tenigi yolu puraga teni ngizi miziweki keya wameik kisiweki.

9 Nogo kapiya ulogo miza purikke ne pelik kaiya, Yombanu kazing kaile yongkambu mizimokko mizi puwili kiling kabengmek mizi nagani, kaiya.

10 Nogo kai purik ngizi kumuli ono yongkambu mizi puwili ma watabi nakki piyengki ngora keli puwili logo king menalege yawe naraga wawiya piyengka ngowei puwili ma anoto ikuyogorikwiligi kungyengki inge laliyi keya ngago yei mizi puwiliyegi kai ono. Pilik puwekkerik ini ngabelakpek wiyagi.

11 Kapura nogo iniyegi pelik kai yagenda, pobilik kaibok kiling kabengmek mizi nagani, Ne ini kiling Kilisiyegi ngizi kumulibek kai, kapura tamizeige pi yongkambu mizi ma watabi nayengki ngora keli ma anoto ikuyogorikwiligi kungyengki inge laliyi keya ngago yei mizi ma yombanuwiliyegi ngago kaile yei ma kai nameli kang keya mizi ma ngowei mizi purik, pilikpok kiling kabengmek mizi nagani. Pilik puwili kiling menalege ngeragi ni nagani.

12 Yaka ngizi kumuli onowiliyegi pi talikpek keya mizi pura watabi nogoyeng ono. Kapura ini wawere ula puwekke Kilisiyegi ngizi kumuli puwiliyegi pi talikpek keya mizi pura kele watabi inuguyeng.

13 Anotogo ngizi kumuli ono puwiliyegi pi talikpek keya mizi. Kapiya Walektikke pelik kai purikki kumula, Inigi tepekka korowalibok kang

wezameli.

6

1 Ni Yisuyegi ngizi kumuli nakyegi ngago
narawekkerik talik miza logo ni kazi namizi
wizimowei kele ngereke, panga loraga, kuna logo
Yisuyegi ngizi kumuliwiligu yaliyaga tak pangka
kai mizagirikka ngereke ngizi kumuli onowiligu
ngagozak yaligira kebangkeliweki kunagi.
2 Pobilik purikki kumulagirikki kai, kalike purik
Yisugi puwiligu ngabelakpekkewiligi ngagozakta
kerewiyagi legi nangki watabi marek songono
ngabelakpekke pilik piyeng ini ini makngezegi
tepekke kozak kelagi langai ono.
3 Teni ngizi kumuliwili kalike angelawiligi
ngagozakta kerewiyagiwili purikki kumulizo.
Legi inigi ngabelakpekke pelege kuneng pilik
piyeng ini pangka kozak keli keya mizagi
langaiwiligu.
4 Tegi ini kuneng pilikyeng kilingwekke nangki
Yisuyegi ngizi kumuliwiligu ngizi kumuli onowili
mizi puwiliyegi ngagozakyeng puwiligu kerewiyi-
weki kang.
5 Ini pilik mizi purikki kendek ono. Ini ngizi
kumuliwiligi tepekke yombanu kangka yemane
yaka kunengyeng kilingwekke ngago kerewiyagi
nawilirau koyinda.
6 Kapura pilik purik segeya ini ngizi kumuli-
wiligi tepekka nawili ngagozaktaga taberek mei
logo ini ngizi kumuliwiligi tepekka nawiliyegi
mele yowi nangaiweki pulaga ngizi kumuli onow-
iligu kuneng puwiligiyengki kerewiyi.

7 Wameik yaka ini makngezegi tepekke nakko
nak ngagozaktaga miza orowei kang purikku wal-
imizi purik inuwagi wawere ula purikke kokowa
narik wizinda. Nangki nakko kaile kaile mizi
mabura miza meli peli pani mizara ngai yuke yolu
ono? Keya nangki iniyaga ngowei peli pani mizi
ono?
8 Nawiligu iniyegi kokowa mizagi purikki ini wi-
lik ono segeya ini makngezego nawiliyaga ngowei
mizi keya kokowa mizi logo ini kiling ngizi ku-
muliwiliyegi ini pilik mizi.

9 Yongkambanu korowali mizi puwilirau
yereng Anotogo ngaigi puragi kangki ono purikki
kumulagirikki kai. Nawiligu ini ikuyogorik keleyi
pani mizi nagani, purik yongkambanu pilik
puwili kazing kaile yongkambu mizimekke mizi
puwili keya anoto ikuyogorikwiligi kungyengki
inge laliyi keya ngago yei mizi puwili keya nak ma
namelegi kerekpubek ma yongokpumele kiling
iwek kola mologabok ma kazing yombu neyau
kazing yongkambu mizimekke mizi puwili,
10 keya ngowei puwili keya nakki piyengki
ngora keli mizi puwili keya kai nameli keya mizi
puwili keya yongkambanuwiliyegi ngago kaile
yei mizi puwili keya king menalege yawe naraga
wawiya piyeng ngowei puwilirau Anotogo yereng
ngaigi puraga kiliya yabelagi ono.
11 Inigi tepekke nawili koka pilikyeng miziwili
kapura inigi Kilisiyegi sawela purikku keya
Anotogi Kung Walekpokko kaile inuguyeng
kaigesawili keya ini Anotogi yongkambanu kaile
nayendau onowili keya Anoto kiling pangka
wazayagiwili.

12 Ini pelik kisi wilibek, Anotogo mizi nagani
kaiya ono piyeng mabiyeng ne mizagi logo nogo
pilik mizi purik pangkarikku, kisi. Ei, kapura
watabi nayeng teniyegi saweli ono yengko. Nogo
pelik kai, Ne watabi nangaiyeng miza piyeng
mizagirikki pangkara nana kapura ne mizagirikki
pangkara nana puriktau ne kiyebukki tamizeige
nogo kumularik piyengko ne kozang kebangkela
wizigeya ne wila melagi keliweki pangka wila
melagi ono mabura.
13 Keya ini pelik kisi wilibek, Ngeragiyeng
ya tonuguyengkiyeng keya ya tonuguyeng nger-
agiyengkiyeng, kisi. Ei, kapura pilik mizi kanda
purik Anotogo ya tonuguyeng keya ngeragiyen-
dau yeik sa wazamiyagi legi yawe ngeragi ni pura
yemane nara mizi nagani. Korik tonuguyeng
kazing kaile yongkambu mizi pumokkowekiyeng
ono kani, segeya korik tonuguyeng Yemizibekyegi
yawe mizagiyeng keya korik tonuguyeng Yemiz-
ibek ngezebokko pangka sagiyeng.
14 Anotogi kozandago Yemizibek ibendaga
ngereke wik yangalekta wazamiya keya pugu
mabilik kozang pugurago teni ibengwili wik
yangalekta wazayagi.
15 Keya korik inuguyeng Kilisigiyeng purikki
keremareke mizi nagani, tegi korik tenigi Kilisigi
puwek weiya logo yongok kazingke namele kiling
sawelagi? A'a', piliktau ono.
16 Keya kazing yongkambu mizimekke
yombanu yongok kazingke namele kiling korik
puguwek sawelabok weik yongok kazingke
pumolo kiling korik wamenawek purikki
keremareke mizi nagani. Purik Kapiya

Walektikku kimeike pelik kai, Piyau weik wamenakweki, kai.
17 Kapura yongkambanu Yemizibek kiling saweli puwili weik pi kiling kazing kumbekki lewengke wamenakwili.
18 Piliktikki wiyeke ini kazing kaile yongkambu mizimokka kazi kunagirikki ne kai yagenda. Kaile mabiyengko wilek kang nugubek kaile kaile kelemiya meli kapura kazing yongkambu mizi pumokko wilek kang nugubek keya korik ni makngezegiwektau kaile kaile kelemiya meli.
19 Keya korik inuguyeng Kung Walek Anotogo ini yanabokki i walekyeng purikki keremareke mizi nagani. Korik inuguyeng inuguyeng ono kani.
20 Anotogo ini watabi yemane panuyengko weiya. Tegi korik inigi puwek mabuwekko Anotogi yeikta yongolok mei purik korikwek puguwek legi.

7

1 Ne weik kapiya inugu ulogo miza nana purikke lende miza piyengki ngago kangayeng miziweki. Tamizeige Yemizibekki wiyeke ini yombu keke yoluweki keli logo yongok namele kilindau iwek kolagi ono mabura pura wazono.
2 Kapura ini kazing kailemekke miza nelegi purik kolokngagono yongok nawili kiling iwek koli logo kazing kaile yongkambu mizimekke mizi legi ini yombanuwili nak nak yongok ngezebekkimele wei keya ini yongokwili namele yombu ngezemelegibek wei mizi.

3 Keya yongokpanu namelegi kerekpubek kazing weiyawiligu yongkambu mizimokkorik korik puguwek yongokmeleyaga kazi warara wiziyagi ono keya yongokmelerau mabilik yombubekyaga korik puguwek kazi warara wiziyagi ono.
4 Yombanu nakki yongokpumelegi korik puwek ngezemelegiwek ono, puwektau yombubekkiwekko keya kazing mabilikmekke yongok namelegi kerekpubekki korik puwek ngezebekkiwek ono, puwektau yongokmelegiwekko.
5 Yombanu nak yali yongokpu kazing yongkambu mizi pumok wiya wazami nagani. Piyaugu kazing pumok wiya wazamiyagirik tamizeige piyau mabiyaugu pelik kisa logo ei miza purik, Towa tek narik wiya wazamiya logo koyagi logo towa watabi nayengki waberek miziweki. Kalike korik piyaugiyau ngereke menalege saweli pani logo Sadangko piyau kangka kaile yani onoweki purik piyaugurau korik piyaugiyengka keli piyengki pangka ngaigi ono legi.

6 Ne ini yongkambu weizo kai ono kapura weiweki mizi puwiliyegi ne pangka kai yagenda.
7 Eiye, yongkambu mabuwili nogo yeik yolu pilik yongkambu wei ono yeik yolugi pe, kapura nak nak Anotogo kozang nalik manabek kiling koyinda. Anoto nawiliyegi yongok namele ma yombu nak mana keya Anotogo nawiliyegi yongok namele ma yombu nak mana ono.

8 Ne weik yongkambu weiya onowili keya yongok komatewiliyegi pelik yei, Nogo yeik keke yolu pilik puwili yolu purik puwiliyegi wazono.

9 Kapura tamizeige korik puwiligiyengko
keli piyengki puwili ngaigi langai ono mabura
puwili yongkambu weiyagiwiligu, purik korik
puwiligiyengka keliyengko puwili wok mabiyeng
ngorageya purik segeya yongkambu wei purik
pangka legi.
10 Ne ngago pera yongkambu weiya puwiligu
miziweki kozang yei kapura nogo keke kai ono
Yemizibokkorau pelik kozang kai, Yongokpanu
namelerau pigi kerekpubek wezami kangki ono.
11 Tamizeige pi pilik mizi mabura pi ngereke
yombu nak weiyagi ono kapura kerekpu kiling ya
wamenara koyimowei ngereke menalege yolugi
purik kele. Keya yombu nakko yongok pugumele
wezamelagi ono.

12 Keya Yemizibokkorau ono ne makngezego
kele yongkambanu nawiliyegi yeirik pelik,
Tamizeige yombu Kilisiyegi ngizi kumuli
nakki yongokpumele Kilisiyegi ngizi kumuli
onomele logo tamizeige pi keya pigi kerekpubek
menalege yolu purikki pi wilik mabura pi pigi
yongokpumele wezameli nagani.
13 Tamizeige yongok Kilisiyegi ngizi kumuli
namelegi kerekpubek Kilisiyegi ngizi kumuli
onobek logo pi keya pigi yongokpumele menalege
yolu purikki pi wilik mabura pi pigi kerekpubek
wezameli nagani.
14 Purik yombu Kilisiyegi ngizi kumuli onobok
pigi yongokpu Kilisiyegi ngizi kumuli pumolo
kiling Anotogo piyauyegi saweliragi yungke wi-
lik kagowing yolu, keya yongok Kilisiyegi ngizi
kumuli onomolo pigi kerekpu Kilisiyegi ngizi

kumulibok kiling Anotogo piyauyegi saweliragi yungke wilik kagowing yolu kopong. Tamizeige pilik ono mabura piyaugi yango keya mareknngangwili Kilisiyegi ngizi kumuli ono koyagi. Kapura pilik legi piyaugi yango keya mareknngangwilirau Anotogo morokyegi saweliragi yungke wilik kagowing yolugi logo Kilisiyegi ngizi kumulagi langai.

15 Kapura tamizeige yongkambu Kilisiyegi ngizi kumuli ono namele keya nakko pelik kaiyagi keli purik, Ne negi kerekpu Kilisiyegi ngizi kumulibek ma ne negi yongokpu Kilisiyegi ngizi kumulimele wezamelagi, kaiyagi keli purik mabura pilik mizi pani. Pilik piyengki purik mabura yombu ma yongok Kilisiyegi ngizi kumuli mologabok pilik mologabokyegi wizei meiyagi ono purik Anotogo kelirik pigi yango keya mareknngangwili kazing kuzigeragamekke menalege yolugi purikki keli legi.

16 Purik yongokpanumele tamizeige pigi kerekpubek yolu purik pi kaileyengka yaliya wazamiyagi ma yeikki miza purik pi lusuwei. Keya yombanubek tamizeige pigi yongokpumele yolu purik pi kaileyengka yaliya wazamiyagi ma yeikki miza purik pi lusuweigi legi.

17 Kapura nak nak Anotogo kozang manabokki pangka pangka yolu keya Anotogo izawekke koya mabilik koyagiwiligu. Pera nogo kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli wawere uli mizi puwili mabuwiliyegi kozak yei mizira.

18 Pelik, tamizeige yombanu nak Anotogo mizawekke weik ulogo puwiligu yombu korikwekki korik ngalegewek ngelabek mabura

mak, Ne Yudabek, kai purik wameliweki mizi
nagani. Keya tamizeige yombanu nak Anotogo
mizagine were ngoluk yombu korikwekki korik
ngalegewek puwiligu ngela onobek mabura
puwiligu pi ngelagirikki mizi nagani.
19 Purik, yemane panurik Anotogo ngago mizi-
weki kaiya piyeng kebangkelara yolu purik. Yaka
yombu korikwekki korik ngalegewek ngela ma
ngela ono miza purik yeiktikku.
20 Yongkambanu mamok Anotogo puwili iza-
gine were koya mabilik koyiweki.
21 Ni Anotogo nizawekkerik ni yombanu ngai
nakko kingyengki ngane weiya wizigeya piyegi
yeik yawe mizageya ma? Mabura purikki ni
kuneng nanibene kelemi wak kapura ni wok
nakka yombanu yeikpek keleni mabura weik yeik
kune.
22 Purik yombanu ngai nakko weiya logo
were pilik wiziyawekke Anotogo mizabok
Yemizibekki yombanu weik kaileyengka wila
wazamiyabek, keya kazing mabilikmekke were
yeik wiziyawekke Anotogo mizabok weik Kilisigi
yombanu weiya logo yeik piyegi yawe mizibek.
23 Anotogo watabi yemane panuyengki ngane
ini weiya tegi yombanu yeikwiligu ini weiyawili
miza yolu wak.
24 Tegi ini ne kiling ngizi kumuli puwili teni An-
otoyegi mereke yoluweki keya Anotogo teni iza-
wekke tonugu yawe mizageya koya piyeng miza-
geya koyiweki.

25 Ne weik inugu mabilik nara nguk neiya
puragi kangayeng yeiweki. Yongkambu keke

ngoluk yongkambu wei nangai puwiliyegirik talikki? Neyegirau Yemizibokko ngago inugu miziweki neiya nara ono kapura nogo kumulayeng ne kozak yeiyagi. Nogo kai piyengki ini ngizi kumuli purik pangka, purik Yemizibokko neyegi yalek miza legi nogo kai piyeng wameik purik ini iwakagirikki kai.

26 Nogo kumularik ngabelakpekke kuneng mabek yolu peyengki wiyeke legi ini yongkambu wei ono pilik yolu purik wazono.

27 Tamizeige ni ulogo yongok weiya ma yombu weiya mabura piliktikki wiyeke yombu nugubek ma yongok nugumele wezameli nagani. Kapura tamizeige ni yongok wei ma yombu weiya ono mabura teng peraga nguk namizi yongkambu weiyagirikki mizi nagani.

28 Kapura ini yombuwili teng peraga mabilikka yongok weiweki mizi mabura purik pangka. Keya yongok keke namele teng peliktaga yombu wei purik kaile ono. Kapura yongkambanu wei puraga kuneng nayendau wiriyagi logo ini piyengko wiregawerege yelagi purikki ne kiyebuk.

29 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili nogo kai purik Anotogo piyegi yawe miziweki teng yana pura ngerewalektikki ne kai yagenda. Perikka mabuwili Anotogo keliyeng were wiyi keya ngezewiligu keliyeng kalike wiyiweki keya ini yombu yongok weiya puwili yongok inuguwiligu inigi kang Anotoyegi yawe mizagi purik waliya nagani. Kang purik yeik tiya wizi pani.

30 Ingkeya ngabik mizira ma wilik kagowinda ma watabi wawiyi purago kang Anotoyegi yawe

mizagi purik waliya nagani.
31 Yombanu ngabelakpekki watabiyengki wok
mabiyeng mereke yolu mizibok watabi piyengko
piyegi ngai nagani segeya pi Anotoyegi yawe
mizagibokko, purik ngabelakpek weik yeikkiweki
mereke.
32 Inugu mizi piyeng mabiyengke ini kumula
meli nariktau ono purikki ne keli. Yongok weiya
onobok Yemizibekki yawera mizi keya Yemizibek
kang tamekke wilik kagowing kelemiyagi miza
purikki kumuli penangai.
33 Kapura yongok weiyabokkorau pilik mizagi
ono, purik pi pigi yongokpumele talik wilik
kagowing kelemiyagi miza purikki kumuli penan-
gai.
34 Pugu keliyeng sanga miza. Kazing
mabilikmekke yombu wei pumolorau. Yombu
weiya ono pumolo kang tamekke korik puguwek
keya wilek kang pugubokko Yemizibekki yawera
mizagi miza legi mizi. Kapura yombu weiyamele i
keya yawe keya piyeng yombubek wilik kagowing
kelemiyagiyengki kumuli.
35 Ne iniyegi sawelagirikki wiyeke ne pilik
kai. Ne ini waliwei keleyi ono. Segeya ini
pangka piyeng mizi keya wilek kang inuguyeng
mabiyeng Yemizibekyegi yawe miziweki tiya
managi purikki ne keli.
36 Tamizeige yombanu nakko kumularik yon-
gok keke pugu weiweki sawiyamele yongok kerek
siweki mizi kang keya keli yemane pumoloyegi
pura kusa wiyagi langai ono legi pugu kumulirik
piyau weiyagi mabura pilik mizi pani. Yongkam-
banu wei purik kaile ono.

37 Kapura yombanu ngezebokko kumula logo piyegirau kuneng keli ono keya keli pugurago ulumowei kelemi onobok logo yongok weiyagi ono kaibok Yemizibekyegi yawe mizagirikki wiyeke wilek kang tiya maniweki pilik miziboktau mak pangka mizi yagenda.
38 Logo yongok kekemele weibok pangka yamizinda kapura yongok wei onobok pangka panu yamizinda.
39 Yongokpanu namelegi kerekpubek wik yolu purik pi pi weiyara yolugimologo. Kapura pi ibeng purik pugu kelibok pi wei purik pangka kapura pi Yemizibekyegi sawelabekweki.
40 Kapura kumula nogoragarik pi yombu wei ono purik pi wilik kagowingki. Keya nogo kumulirik ne pilik kai purik kangka wazono Anotogi Kung Walekpokko nanibokka.

8

1 Ne weik ngereke inugu ngeragi anoto ikuyogorikwiligi kungyengki yana piyengki langai neyegi lende miza piyengki ngago kangayeng kozak yeiweki. Ngago puragirik nak nakko kumula pura pangkara mizi. Keya mabiyengki iwakabek, mizi purikku teni yeikta kilingwili mizi kele, kapura ngizi kumuli wawere ula puwili kazing kumbekki lewengke yemane sagirik kazing nakko nakyegi keli puluwengko.
2 Tamizeige yombanuwiligu, Teni mabiyengki iwaka mizi, purik puwili ngoluk kazing Anotogo watabiyengki iwakaweki keli pumok puwili lusuwei.

3 Kapura tamizeige yombanuwili Anotoyegi keli
mabura Anoto puwili puguwili purik pi iwaka.
4 Togo weik piliktikki talik mizagi? Teni anoto
ikuyogorikwiligi kungyengki wata waberek miza
piyeng nagi ma yeikki? Tonugu kung narik an-
oto ikuyogorikpek kisi puwekkerik teni wameik
kisi purik teni iwaka. Anoto wamenakpek Anoto
purik teni iwaka.
5 Tamizeige paka ngalege keya ngabelakka
pelege watabi kolokngagonoyengki Yisuyegi ngizi
kumuli onowiligu pelik kisi, Piyeng anotowili,
kisi, logo wameik puwiliyegirik anoto kolokn-
gagono keya yemizi kolokngagono,
6 kapura teniyegirik Anoto wamenak, Pok tenigi
Mango watabi mabiyengki solorik keya teni pigi
wik yolu. Keya Yemizi wamenak, Yisu Kilisi
kazing watabi mabiyeng lewamek keya kazing
tonugu yolu pumok.
7 Kapura nawili watabi piyengki lusuwei.
Puwiligu kumulageya koyimarik anoto
ikuyogorikwiligi kung piyeng wik yolugiyeng
mizageya koyima. Logo puwili weik Yisuyegi
ngizi kumuli pewekke puwiligu ngoluk
kumularik ngeragi anoto ikuyogorikwiliyegi
yana piyengka ni purikku puwili kaile mizi keleyi.
Togo puwili kazing kumbekki lewengke kozang
ono kopong puwili wata pilikyeng ni purik puwili
kumula meli.
8 Kapura ngeragiyengko teni Anotogi ngezege
iza orowei lewa ono purik ini iwaka. Purik
tamizeige teni wata pilikyeng ni purik keya teni
wata pilik piyeng ni ono purikkurau teniyegi
saweli ma ngangang yanagi ono. Logo ini wata

piyeng ni ma nani purik watabi inuguyeng.
9 Kapura ini wata piyeng ni puwiligu Kilisiyegi
ngizi kumulira kozang ono pilik puwili kaile miz-
ibene keleya nelegi waberek panu.
10 Purik tamizeige Yisuyegi ngizi kumulira
kozang onobokko ini watabi piyengki
iwakawiliyaga nak i anoto ikuyogorikwiligi
kungyengki inge laliyi keya ya kumuli mizimakke
nageya wizilege keriya purik, pugu kumularik
kaile kele kapura pi anoto ikuyogorikwiligi
kungyengki wata yana piyeng nagi.
11 Logo yaka kozang onobok nugu ni watabi
piyengki iwaka kai purikku pi neneng ngeli. Kilisi
pigi wiyekerau ibeng sabek kani.
12 Logo piyegi pilik kelemi purikku ni pigi ngizi
kumuli kozang ono pura kaile kaile kelemi ya-
genda logo Kilisiyegi kaile mizi yagenda.
13 Tegi tamizeige nogo niyengko mizagewiyege
nak kaile mizi purik ne mawinda wata nagi ono
logo pi kaile mizibene kelemiyagi onoweki.

9

1 Ne yeikpokko nerau nakko nani onobokko.
Ne Yisugi ngagora oroweibek logo Aposolobek
meibek purik nogo Yisu Yemizi tonugubek pake-
larikki wiyeke. Keya ini yawe negi Yemizibekyegi
puragi ngizirik.
2 Neyegi nawiligu aposolobek mizi ono kele
kapura ne ngoluk iniyegi aposologibokko. Ini
makngeze inigi Yemizibekki yungke yolu purago
mizagewiyege ne ngizi aposolobek mizi.
3 Logo neyegi kisi puwiliyegi nogo kanga yeira
pura.

4 Ma negi pangka nararau ono? Nogo yawe
mizi puragi ngane inugu ne ngeragi keya kai wik
nanagi purik pangka ono ma talik?
5 Ma ne yongok ngizi kumuli namele weiya
logo miza orowei ne kiling kelemi kangki logo
kongkirigesendikku pi king managine yaka
aposolo nawili keya Yemizibekki sakwili keya
Pitago mizi pilik mizi purik pangka ma talik?
6 Ma ne keya Panabas te makngezego
miziyengki ngaige yolugiyau?

7 Ami takko watabi ngezebekkiyengki amiragi
yungke king wezameli keya miza? Yawe ngeriyi
tak ngezebokko ngeriya piyengka ngeragi ni ono?
Keya liyeng kauwiligi mango tak kau ngezebekki-
wiligi yebili kolok piyengka ni ono?
8 Peyeng watabi wok mabiyeng
miziyengkayeng kapura nogo Kapiya Walektikka
ngoluk kolokngagono yanagi.
9 Anotogi lo Mosego lende mizayengka tonugu
meirik pelik,

Liyeng pulumakau yawe mizagimek iwingyengke
yawe mizi puwekke iwingyeng nibene kili
pugura tariyi nagani. *Utoronomi 25:4*

Anoto pilik kaiya purik liyeng pulumakau yawe
mizagiwiliyegi kumula wizimowei ma?
10 Pi pura teniyegi kaiya wizinda kani? Ei, pura
tenigi lende miza purik yokoribek yokori keya
wawiyibek wawiyi puwekkerik piyau piyengka
wale narik weiyagirikki kumula koyimowei yawe
mizagiyaugu legi.

11 Logo kazing mabilikmekke tonugu kazing
kumbekki lewengke ngeragi wazonoyeng yani

legi korik tonuguyengki ngeragi keya pulangai piyengka inugu teni yani purik pangkarikku.
12 Te Panabas iniyaga wei purik pangkarikku, purik iniyegi ngago wazonora kozak yeiyawili iniyaga weiya kapura te iniyaga weiya onoyaugu. Segeya te kuneng kolokngagono wara, purik te pilikyengki iniyegi nguk yeiya kapura tegi ngago Kilisiyaga puragi kiyebuk miza nelegi te kazi.
13 Yombanu Anotogi i walek yemanemakka yawe mizi puwili yongkambanuwiligu ngeragi i walek yemanemakka wiyayeng ni purikki kumulagirikki kai. Keya alataraga ngeragi kolak mizi piyengka pulogo kolak mizi puwili ni.
14 Kazing mabilikmekke Yemizibokko ngago miziweki kai nara yombanu ngago wazonora kozak kisi puwili king puwiligi nagiyeng yongkambanu ngago wazonora kerewiyi keya wei puwiliyaga weiyagiwiligu.
15 Kapura nogorau iniyegi king nalikki nguk yeiya ono kai keya nogo kapiya perik lende miza perik ne weik pilikta miziweki mizi kani keleyi ono. Segeya ne yagasimokko ibeng purik pangka kapura nogo iniyegi kingyengki nguk yei purik pangka ono, purik nogo ngago wazonora yeik yanagi purik wiyagi purikki ne kiyebuk.
16 Kapura ne ngago wazonora kozak kai purikki yeik nogora yongolok mei purikki pangkara kiling onobokko, purik ne ngago wazonora kozak kaiweki yawera nanabokko legi ne miziweki. Ne miza ono purik ne wilikki ono. Neyegi korowali panugi.
17 Tamizeige ne keli ne makngezegiraga mizi kesak ne king nanagirikki mizi kak kapura ne yawe

pura miziweki nana, legi ne yeik yawe nogora
mizageya wizinda.
18 Ne piyengki ngane talik weiyagi? Yeik
poburik, ne king weiyagirikki pangkara kilim-
bokko kapura ne king wei ono, ne yeik ngago
wazonora kozak kai purikki wilik kagowinda wei
purikku. Ne king naniweki nguk kai onobokko.
19 Logo purik wazonorikku, ne nakko king
nanagirikki wiyeke pilikpokyegi panga yungke
kiliyagi ono. Ne yeikpokko kele kapura ne
mamokyegi yeik yawe mizibek logo nogo
yombanu kolokngagono Kilisiyegi iza orowei
wiriyiweki.

20 Ne Yudawiligi tepekke wiziyawekkerik
ne Yuda wezabek wiziya logo puwili ngago
wazonoragi kerewiyiweki keya Yudawili
Kilisiyegi iza orowei wiriyiweki. Keya Yudawiligi
kazingyengki kiriwei mizi keya Anotogo lo
Mosego lende mizayengki puwili kiling ne
yolu puwekkerik loyengko neyegi ngai ono kele
kapura loyengko ngai wezalik wiziya purik puwili
neyegi kerewiyagi purikki ne keli logo loyengko
ngai ono puwili kiriwei mizi puwili Kilisiyegi
wiriyiweki.
21 Kazing mabilikmekke ne Yuda ono loyengko
ngai ono puwili kiling yolu purik ne loyengko
neyegi ngai mena mizi ono logo puwili neyegi
kerewiya logo nogo Kilisiyegi iza oroweiweki.
Purik ne Anotogi loyengki nagerewiyi mizi ya-
genda ono, ne Kilisigi loyengki kiriwei mizi ya-
genda.
22 Ne Kilisiyegi ngizi kumulira kozang ono

puwili kiling yolu puwekkerik ne mabiyengki iwakabek mizi ono keya puwili lelewewili yei ono. Logo purik puwili neyegi kerewiyagi logo nogo puwili Kilisiyegi kozang sibene keleyagi. Ne nakyegi saweli onobokko segeya ne yongkambanu mabuwiliyegi ne kunimowei kazing nalangai piyeng mabiyengko Kilisiyegi iza oroweiweki mizi logo Kilisigu puwili yaliya wazayiweki.

23 Nogo pilik mizi purik ne ngago wazonora puwiliyegi yaniweki pilik mizi keya puwili Kilisiyegi lewa puwekke wilik kagowinda nogo weiyagirikkirau ne mizi.

24 Keya resisi narikke nginda kang puwili mabuwili nginda kang purik ini iwaka kapura wamenakko peraisirik wei. Logo ini mabilik mizagirikki kai logo Anotoyaga peraisirik weiweki.

25 Logo nginda kambok resisirikke lewege mizagi purik pi were watabi korik puguwekka keli logo pi waliwei kelemiyagi piyeng wezamelagirikki pi kozang mizi. Nginda puwili peraisi nguk namizi yeik sawiyagi pilik purikki wiyeke yawe kozang mizi kapura teni peraisi wizagomagirik weiyagirikki mizi.

26 Piliktikki wiyeke ne kozang sowei peraisirik weiweki Yemizibekyegi yawe mizi. Ne yombanu lewege miziweki wilekpek keya mizibok kelik keya yeik karagare mizibok kelik ono.

27 Nginda wei mizi keya paleng uli keya mizi puwiligu mizi pilik ne korik nogowekko keli piyengko korik nogowekke ngai nelegi kozang sibene kelemi logo keli nogora Anotogo keliragi

kulengkeweki logo ne ngago wazonora kozak yeiya wizigeya Anotogo neyegi kiyebuk mizi onoweki.

10

1 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili tenigi yelibungang koka Moseyegi kiriwei miza puwiligu miza purikki kumula. Anoto kozainundikke wiziyarikku puwili mabuwiliyegi ngai wiziya keya Wizang Wagobekke puwili mabuwili pangka kuna.
2 Purik meiyagirik puwili kaimelara meiyagirik. Purik puwili mabuwili kozainumbek keya wizambekke Moseyegi kiriweiwili miza logo kaimela. Purikku kai purik puwili mabuwili pigi kulengke wiriya.
3 Puwili mabuwili Anotogi Kung Walekpokko ngeragi yana piyeng na,
4 keya Anotogi Kung Walekpokko kai yanabok mabuwili na. Ei, keya Anotogi Kung Walek puwili kiling kunabokko king yanabokka kai wik pundabok puwili mabuwili na. Kimbok Kilisi ngezebek.
5 Anotogo puwili mabuwiliyegi watabi wazono piyeng yana kele kapura puwekkerik Anotogo kolokngagonogo kaile mizayengki kumbak miza logo pugu puwili pugu kurung yeikwekke neneng ngela.
6 Peyeng mabiyeng teniyegi waligeleyiyengko logo teni puwiligu miza pilik kaileyengki ngora kiliya nelegi waberek ngaiweki.
7 Puwiliyaga nawiligu miza pilik anoto ikuyogorikwiligi kungyengki inge laliyi keya ngago yei

mizi nagani. Kapiya Walektikku tenigi yelibungang kokawili liyeng kaumekki kung koliyengka keremiza purikki inge laliyi keya ngago mei mizarikki pelik kai,

Yongkambanuwili ngeragi ni keya kai niweki mogosa logo pulaga luweza logo yongolo ula, kai. *Ekosora 32:6*

8 Keya puwiliyaga nawiligu miza pilik teni kazing kaile yongkambu mizimekke mizi nagani. Puwili pilik miza logo wok wamenakke yongkambanu ibengwili sangkelarik 23 tausen.

9 Keya nawiligu miza pilik teni Yemizibekki yelakkelek yolu pura yang kelemi nagani. Puwili pilik miza logorik kemalewiligu limita logo ibeng.

10 Keya puwiliyaga nawiligu miza pilik Anotoyegi langai ngago ngelek ngelek mei nagani. Puwili pilik miza logo angela yombanu neneng ngelibokko puwili neneng ngela.

11 Puwiliyegi pilik keleya piyeng teni waligeleyiwekiyeng logo yombanuwiligu lende mizi logo teni ngabelakpekki teng kangkaliraga yolu puwiliyegi waberek panu yeiweki.

12 Tegi tamizeige ini pelik kumulageya, Nerau pilik mizagi ono, ne kozang mizageya, mabura waberek panu. Pera iniyegi waberek panu mena kai yagenda kani logo inirau kanda kaile mizi onoweki.

13 Inugu kazing kokowayeng miziweki keli pumok watabi wik nayeng ono. Kapura Anoto pugu kai piyeng ngeli onobek logo pugu inugu pangka kik ula melagirikki pangka yaka kokowa miziweki keli pilikyeng iniyegi wiriyi pani ke-

leyagi keya pilik keli pumokka kaziwei kuniweki kazing namek waligeleyi penangai.

14 Tegi ini ne kiling ngizi kumuli nogo keliwili kazing anoto ikuyogorikwiligi kungyengki inge laliyi keya ngago yei mizi pumokka kazi kunagirikki kai.
15 Nogo kumularik ini yongkambanu iwaka panuwili. Ini weik mena waberek kumuli logo nogo kai pera ngizi ma ngaigu miza purikki keriyi.
16 Teni pasa niwekke kakpekki solorikki kumula logo Anotoyegi wazono meiwekkerik teni Kilisigi iwibek kiling menalege mereke wazaya. Keya teni pasa niwekke pereksik sikila logo ni puwekkerik teni Kilisigi korikwek kiling menalege mereke wazaya.
17 Keya perek wamenaksik tonugu ni mabilik teni yombanu kolokngagono korik wamenawek purik perek wamenaksikka teni mamok ni legi.
18 Togo Isileili yongkambanuwiliyegi kumuli. Ngeragi kolak mizayeng na puwili alatara kiling menalege mereke wazayarikki.
19 Ne taliktikki kai yagenda? Nogo kai purik ngeragi anoto ikuyogorikwiligi kungyengki kolak miza piyeng ngizi ma kung narik ngezerik kele ngizi kai yagenda ma?
20 A'a', nogo kai purik Anotoyegi ngizi kumuli onowiligu ngeragi kolak miza piyeng kerewawiliyegi yani, Anotoyegi mani ono. Logo ini kerewawili kiling kewengke mizagi purikki ne kiyebuk.
21 Inugu Yemizibekki kakpekkarau ni keya kerewawiligi kakpekkarau kemenak nagi langai ono.

Keya inugu Yemizibekki lalektage pasa ni keya
kerewawiligi lalektagarau kemenak nagi langai
ono.
22 Purik ini pilik mizi purik inugu Yemiz-
ibek sisik mizibene kelemiyagi. Pi kozang logo
tamizeige teni anoto ikuyogorikwiligi kungyengki
kolak mizi purik Yemizibokko wameik teni ngan-
gang yanagi.

23 Ini pelik kisi, Anotogo mizi nagani kaiya ono
piyeng mabiyeng nogo mizi purik pangkarikku.
Wameik kapura watabi nayeng teniyegi saweli
onoyengko. Ei, Anotogo mizi nagani kaiya ono
piyeng mabiyeng inugu mizi purik pangka ka-
pura watabi nayeng wilek kang tonuguyeng kaz-
ing kumbekki lewengke yemane sibene kelemi
onoyengko.

24 Togo ini makngezeyegi kumuli nagani.
Nakyegirau kumuliweki mizagirikki kai keya
pigi wazono wiziyagi puragi kumuli.
25 Pung wata wiyirikke wata wiya piyeng ni
purik pangka kapura takyegi kolak mizayeng
yei ono, purik ngago kanga melarago kangka
nugubek ngangang miza nelegi.
26 Purik Anotogi Kapiya Walektikku
ngabelakpek keya ngabelakpekke piyeng
mabiyeng Yemizibekkiyeng kai logo teni watabi
nangaiyeng miza piyeng nagiwiligu.

27 Tamizeige ngizi kumuli ono nawiligu ini
puwili kiling ngeragi niweki ngago yeiya logo
ini kangweki keli purik ini niweki yani piyeng
mabiyeng ni logo takyegi kolak mizayeng keya

yei ono, purik kangka inuguyeng ngangang miza
nelegi.
28 Kapura tamizeige nakko pelik kozak
nei, Ngeragi peyeng anoto ikuyogorikwiligi
kungyengki opa mizayeng, nei purik
mabura piyeng ni nagani, kemenak wazono
ngezebekkirage wiyeke keya kangka pugubekki
wiyeke.
29 Pilik puwekkerik pugu keli pura yemanerago
keya nugu keli pura yemane onorago. Legi watabi
piyeng ni nagani.

Tamizeige nakko pelik nguk nei, Ne nangki nagi
purik pangka ono. Nakko kumularikku kokowa
kairikki wiyeke ne nagi ono purik pangka ma?
30 Tamizeige ne Anotoyegi ngeragi nogoyengki
wazono mei purik nangki nakko neyegi ngeragi
nogo wazono mei piyengki langai ngago kaiyagi?
31 Mena nogo nangki miza purikki kozak nei pei.
Purik ngeragi ni ma kai ni ma watabi nugu mizi
piyeng mabiyengki Anoto yemanebek mizizo.
32 Keya Yudawili ma Kirikwili ma ngizi kumuli
puwilirau kaile mizibene keleyi nagani.
33 Nogo mizi mabiyengke ne mabuwili wilik
kagowing keleyiweki mizi pilik inirau mizizo. Ne
ne makngezegi wazono puragi kumuli onobek
kapura mabuwiligi puragi kele logo puwili yaliya
wazayiweki.

11

1 Togo nogo Kilisigi kazingmekke yang kiriwei
mizi pilik neyegi yang kiriwei mizi.

2 Nogo ini waligeleya piyeng warara yolu keya
kiriwei mizageya koya purikki nogo ini wazono
miza kai.
3 Kapura ne ngago naragi langai iniyegi kozak
yeiweki. Pura pelik, kebira korikwekki ngaira.
Keya kazing mabilikmekke Kilisi yombuwiliyegi
ngaibek keya yombubek yongokmeleyegi
ngaibek keya Anoto Kilisiyegi ngaibek.
4 Yombanu nak waberek mizi ma Anotogi
ngagora kozak kaiwekke watabi nayeng kebige
wakiya wizimowei mizibok Kilisiyegi kaile sawiyi
yagenda.
5 Kapura yongok yombu weiya namele waberek
mizi ma Anotogi ngagora kozak kaiwekke kebira
watabi nayengko ngokmorokta wizimowei mizi
onomolo pigi kerekpubekyegi kaile sawiyi ya-
genda. Purik tamizeige kebi pugura mabura wil-
iyawekke yombu pugubek kaile sawiyagi mabilik
mizi yagenda.
6 Tamizeige yongok namele kebira
ngokmorokta wiyagirikki kiyebuk mabura
pi kebira ngelagimologo. Kapura tamizeige
yongokpanu pumolo kebi nganelek pugura ngeli
ma wiliyi purikku pi kaile sawiyi mabura molo
kebira ngokmorokta wiyagimologo.
7 Yombanu nak kebi pugura pi Anotoyegi inge
laliyi keya ya kumuli mizi puwekke ngokmorokta
wiyagi onobokko, purik pi Anotogi kangmek keya
ngaiwaktik walimizibek kapura yongokmele kebi
pugura ngokmorokta wiyagimologo, purik pi
yombanu pugubekki ngaiwaktik walimizimele
legi.
8 Purik Anotogo yombanu were keremizabok

yongokmeleyaga ono kapura Anotogo yongok
weremele yombubekyaga keremiza kopong.
9 Keya yongokmelegi wazonoragi wiyeke
Anotogo yombanubek keremiza ono kapura
yombanubekki wazonoragi wiyeke Anotogo
yongokmele keremiza.

10 Tegi pangkara yongokwili Anotogi wirege
inge laliyi keya ya kumuliwekke watabi nayengko
kebiyeng ngokmorokta wiyi purik logo purikku
walimizi purik yombuwili puwiliyegi ngaiwili,
purik angelawili keriyara koyinda legi.
11 Kapura yongkambu Anotogi piyau
yombubokko keke nayeng mizi keya
yongokmologo keke nayeng mizagi ono.
12 Purik Anotogo yongok weremele
yombubekyaga keremiza logo perik yombu
mabuwili yongokwiliyaga punda keya watabi
mabiyeng Anotoyaga lewa kopong.

13 Ini makngezego purikki kumularik talik?
Yongokpanu namele yombanu lembekke kebira
ngokmani nangai wizimowei waberek mizi purik
pangka ma talik?
14 Teni mamokyegirik yombu kebira yokolom-
bok wazono onorikku.
15 Kapura yongokwiliyegirik kebi yokolong
piyeng lewegeyengko. Purik kebi yokolong
pura Anotogo yongokwili kebiyeng ngokmorokta
wiyiweki yanara kopong.
16 Kapura tamizeige nak yongokwiligi
kebiyengki langai nara mawinda kaiyagi mabura
nogo kairik teni ma Anotogi Yisuyegi ngizi kumuli
wawere uli mizi puwili Anotogi wirege inge laliyi

keya ya kumuliweki kazing kalogomok nayendau ono.

17 Nogo yeiweki mizi peyengkirik ini wazono miza ono purik ini Anotoyegi inge laliyi keya ya kumuliweki wawere uli puwekke kaileyengko wazonoyengki lewege legi.
18 Pilik wawere uli piyengke ngalik keli piyengki mabuwiligu kozak nei keya ini sanga miza logo nawili narikke mizi purik logo nogo ngizi kumularik narik purik wameik.
19 Inigi tepekke pilik piyeng yolu purik mizagelik logo yombanuwiligu inigi tepekke tawili ngizi kumuli panuwili miziweki.
20 Kapura ini menalege wawere uliwekkerik ini Yemizibekyegi kumuliweki ngeragi niweki lewa ono.
21 Nogo pelik kai purik pangka, purik ini ngeragi ni purik ini kemenak menalege mogosa logo ngeragi ni ono logo nawili yagasi keya nawili kai waing na logo lelewe mizi.
22 Inigi i pilik ngeragi ni keya kai nagiyeng wizinda kapura segeya ini Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi kumbak keya watabigi yeik puwili kendek mizibene keleyi.

Logo nogo iniyegi talik yeiyagi? Nogo ini wazono panu miza yeiyagi? A'a', piliktau ono.
23 Purik nogo Yemizibekyaga pugu ngeragi lalek puguragi langai kaiya pura weiya logo pulaga nogo iniyegi yana. Pura pera, Yemizi Yisu Yurasgu pi yelagiwiliyegi miza yanawekke kusaga pi pereksik weiya

24 logo puzikki pugu Anotoyegi wazono meiya.
Pulaga sikila logo pelik kaiya, Pobuzikku walimizi
purik korik negi inigi wiyeke ibeng sa puwekki
walimizi yagenda. Pilik mizi kunizo logo ini
neyegi kumuliweki.
25 Keya kazing mabilikmekke puwili ngeragi
na logo pi kakpek weiya logo pelik kaiya, Waing
kakpekke yolu pobokko walimizi purik iwi nogob-
okko mizagewiyege Anotogo kaile tonuguyeng tu-
mulagirikki ngago wik silok tiya pura ngai kozang
kelemiya. Ini pek ni puwekke purik mabura
neyegi kumuliweki mizizo.
26 Purik ini perek pezik ni keya kakpekka
niwekkerik ini Yemizibek inigi wiyeke ibeng
sa purikki mawinda kozak kisi kanda pi yo
puwekkegine.

27 Tegi kazing pangka onomekke pereksik ni ma
kakpekka ni puwili Yemizibekki korikwek keya
iwibek kaile kaile kelemi yagenda.
28 Pilik mabura yongkambanuwili were ya ku-
muli pani logo tamizeige puwili pangka nagi
mabura pereksik ni keya kakpekka ni pani.
29 Purik Anotogo yongkambanu kazing pangka
onomekke na puwili ngangang yanagi, legi purik
puwili Yemizibekki korikwekki solorikki pakela
ono legi.
30 Pilik kopong ini kolokngagono kemegeme
keya kozang ono. Ini pangka onomekke pasa na.
Keya iniyaga nawili mabiliktago ibeng.
31 Kapura tamizeige teni were pasa nagine teni
makngeze ya kumuli mabura Anotogo teni ngan-
gang yanagi ono.

32 Kapura Anotogo teni mabek ngangang yani
keya ngalik yei puwekkerik pugu pilik mizi purik
pi ngabelakpekke ngizi kumuli ono puwili kaile
kaile puwiligiyengki kemenak ngangang yani
puwekke puwili kiling tenirau kemenak ngan-
gang yanagi onoweki.
33 Tegi ini ne kiling ngizi kumuli puwili
ini menalege Yemizibekyegi kumuliweki
ngeragiyeng niweki wawere uli puwekke mabura
mabuwili kemenak menalege mogosa logo
nagirikki kai.
34 Tamizeige yombanu nak yagasimokko
pangka ono mabura were panga ige ngeragi ni
pani kelemi logo ini pasara menalege niwekke
Anotogo pi ngangang mani onoweki. Keya
watabi nayengkirik ne lewagela pilikwekke nogo
piyengki langai kozak yeiyagine.

12

1 Keya ini ne kiling ngizi kumuli puwili ne
weik kangka wazono Kung Walekpokko ini nak
nakyegi yeik yani piyengki langai kozak kaiweki,
purik piyengki langai ngizira ini iwakagi purikki
ne keli legi keya purik ini piyengki langai nguk
kisa legi.
2 Ini ngoluk Yisuyegi ngizi kumuli onowekke
Sadangko iniyegi ngai wizimowei anoto ikuyo-
gorikwiligi kung ngago kisi onoyengki inge laliyi
keya ngago yeiyagirikki iza orowei kuna purik ini
iwaka.
3 Tegi nogo kelirik ini pobilik purikki
iwakaweki, Anotogi Kung Walekpokko
ngaibokkorau pelik kaiyagi ono, Kaile nayeng

Yisuyegi lewagela wale kaiyagi ono. Keya nakko kumula ngezebekkiraga pelik kaiyagi ono, Nogo ngizi kumulirik, Yisu Yemizi nogobek, kaiyagi ono, yeik Kung Walekpokko piyegi ngai logo pi pilik kai purik kele.

4 Anotogo teni mamokyegi nak kangka nalik nak, nak kangka nalik nak keleyi kambela kapura Anotogi Kung Walek wamenakpokko piyeng teni yani.
5 Teni kazing kolokngagonoyengke Yemizibekyegi yawe mizi kapura Yemizi wamenakpokko teni piyegi yawe miziweki iza.
6 Teni nak nak yawe nalangai nalangai mizayeng Anotogi mizi kapura Anoto wamenakpokki kozandago yongkambanu mamokki yungke yawe pura mizi.
7 Anotogi Kung Walekpek ngezebokko peyeng yombanu nak nakyegi waligeleyi logo puwiligu yongkambanu puguwili mabuwiliyegi saweliweki.

8 Anotogo kangka nalangai nalangaiyeng yongkambanuwiliyegi yani. Nakyegirik Anotogi Kung Walekpokko pigi yungke yawe miza logo purik pi Anotogi iwakaragi kaiweki kangkabek mani. Keya nakyegirik pugu ngago iwakara kiling Kung Walek mabokko kozak meiya pura wizimowei kozak kaiweki kangkabek mani.
9 Nakyegirik Anotogi Kung Walek mabokko pi keya nawiliyegi Anotogo wizimowei keke mizi piyeng mizagi purikki kozang kumuli. Keya Kung Walek mabokko nakyegi kozang yombanu yombiyangai sa wazayagi pilikpek mani.

10 Nak kozang Anotogo keke mizi piyeng mizi-
wekibek mani. Nak kangka ngago Anotoyaga
weiyara kawela wiyiwekibek mani. Nak kangka
watabi Anotogi Kung Walekpekyagayeng keya
kerewawiliyagayengki iwaka sagibek mani. Nak
kangka ngago yeik pugu lusuweiyengki ngago
kaiyagibek mani. Nak kangka ngago yeik pugu
lusuweiyeng kowitagibek mani.
11 Kung Walek wamenak mabokko watabi
piyeng mabiyeng mizi logo keli puguragi
kiriwei watabi piyeng yombanuwiliyegi sanga
mizagelega yani.

12 Korik tonuguwek wale kolokngagono kapura
korik wamenawek mabilik logo wale kolokn-
gagono piyengko korik wamenawek keremizi.
Logo Kilisigi menalege wawere ula puwili pilik.
13 Tenigi tepekke nawili Yudawili keya naw-
ili Kirikwili keya nawili ngai nawiliyegi yeik
yawe miziweki kingyengki ngane weiyawili keya
nawili yombanu yeikwili kapura Anotogi Kung
Walekpek teniyegi yarageyawekke teni ngai wa-
menamekke menalege wawere ula wazaya. Keya
Anoto Kung wamenakpok wezamela logo pi tenigi
yungke kiliya logo ngezebek tenigi yungke wilak-
weki.
14 Korik tonuguwekke wale wamenarik ono ka-
pura wale kolokngagono panu.
15 Yombanu nakki ingezikku, Ne mele puguzik
ono legi ne korik puguwekka walerik ono, kai
kele kapura pi ngoluk korik puwekka wale narik
wiziyagi.
16 Ma yombanu nakki kerangandikku pelik

kai purik, Ne wire pugubek ono legi ne korik puguwekka walerik ono, kai kele kapura pi ngoluk korik puwekka wale narik wiziyagi.

17 Togo tamizeige korik tonuguwek mabuwek wireyeng kesak teni talik kerewiyagi mizi kak, purik teni kerangangyengki yeikki kopong. Keya korik tonuguwek mabuwek kerangangyeng kesak teni mengkeri kak ono.

18 Kapura Anotogo korik tonuguyeng pilik keremiza ono. Pugu keli puguragi kiriwei korik tonuguwekke wale piyeng mabiyeng wiyi kambela.

19 Korik tonuguyeng wale wamenarik kesak korik tonuguyeng wizi kak ono.

20 Kapura korik tonuguyeng pilik ono. Yombanubekki korikwek wale kolokngagono kapura korik wamenakwekko.

21 Tegi nakki wirebokko mele puguzikki pelik meiyagi ono, Nerau niyegi keli ono, keya kebi pugurago inge puguzikki, Ne niyegi keli ono, meiyagi ono, a'a'.

22 Tamizeige korik tonuguyengke wale tonugu kozang onoyeng mizi piyendau ono purik teni wik yolugi ono.

23 Keya korik tonuguyengke tonugu wale yemane onoyeng mizi piyeng tonugu kagorik palumuyengko ngokmani keya wale tonugu kimeike walimizi ono piyeng tonugu waberek panu ngokmani.

24 Keya wale kimeike piyendau pilik keleyagi ono. Korik tonuguyengke tonugu wale yemane onoyeng mizi piyeng Anotogo yemaneweki keremiza,

25 logo purik korik tonuguyeng wale narik
narikke mizi onoweki kapura pugu piyeng
menalege wiya logo korik tonuguyengke wale
piyeng narikku narikke kumuliweki.
26 Tamizeige korik tonuguyengka wale narik
ngangang mizi purik wale mabiyeng ngangang
pura wageli. Tamizeige teni wale narikki wi-
lik kagowing kelemi purik wale mabiyeng wilik
kagowing mizi.
27 Ini mabuwili Kilisigi korikwek kelik logo ini
nak nak Kilisigi korikwekka wale narik.
28 Keya Anotogo Yisuyegi ngizi kumuliwiligi te-
pekke were aposolowili iza keya pulaga ngago
Anotoyaga weiyara kawela wiyiwekiwili keya pu-
laga waligeleyiwili keya pulaga Anotogo keke
miziyeng mizagiwili keya pulaga kemegemewili
yombiyangai sa wazayagiwili keya nawiliyegi
sawelagiwili keya yombanu yawe nalangai nalan-
gai piyengki ngaigiwili keya ngago yeik puwiligu
lusuweiyengke ngago kisagiwili iza.
29 Anotogo iza puwili mabuwili aposolo onowili.
Yombanu mabuwili Anotoyaga ngagoyeng weiya
logo kozak kisi onowili. Yombanu mabuwili naw-
ili kapiya keleyi onowili. Yombanu mabuwili An-
otogo keke mizi piyeng mizi onowili.
30 Yombanu mabuwili nawili yombiyangai sa
wazayiweki kozang pura kiling ono. Yombanu
mabuwili ngago yeik puwiligu lusuwei piyeng
kozak kisi ono. Yombanu mabuwili ngago yeik
puwiligu lusuwei piyengke ngago kowiti ono.
31 Anotogo watabi yeik yani yemane nayeng
ini yaniweki ini wok mabiyeng kelagiwiligu.
Nogo weik kazing mabiyengka lewege panumek

waligeleyiweki.

13

1 Tamizeige ne ngilumbek keya ngabelakpekki
pangka ngago yeik wizageya kambeli piyeng
mabiyeng nakkorau waligeleni ono kapura ne
iwaka panu kapura ne nazuwagawiliyegi kelirau
ono purik ne yeik kelambelang mizi yagenda.
2 Tamizeige ne ngago Anotoyaga weiyara
kawela wiyagirikki iwaka panu keya Anotogi
liwik piyeng mabiyeng iwaka keya watabi
mabiyengki iwaka keya tamizeige negi ngizi
kumulira kozang panu logo nogo lewakpek
towiliweki meiya logo towili kapura nerau
nazuwagawiliyegi keli ono purik ne yeik
ulakpokko.
3 Tamizeige nogo watabi negi piyeng mabiyeng
watabiyengki yeik puwiliyegi yani keya Anotogi
ngago wazonora kozak kairikki wiyeke wik
waliya wazani kapura nazuwagawiliyegi keli
ono purik piyengkorau neyegi sawelagi ono.
4 Tamizeige teni wameik nazuwagawiliyegi keli
purik teni puwiliyegi yelakkelek mizagi keya
teni puwiliyegi wazono keleyagi. Tamizeige
teni nazuwagawiliyegi wameik keli purik teni
puwiliyegi ngago senze kisagi ono. Teni nakki
watabiyeng keya nakyegi yagolok mizagi ono.
Teni lewege kisagi ono. Teni lewegewili mizagi
ono.
5 Kazing nazuwagawiliyegi keli pumok pelik,
Teni kaile kaile keleyagi ono, ma teni kerezi
mizagi ono teni nazuwagawiliyegi kumulagi, ma

teni pesang pesang keya kisagi ono, ma nazuwagawiligu teniyegi kaile mizi piyeng teni sangkelagi ono.
6 Ma nazuwagawiligu korowali miziwekke teni wilik mizagi ono kapura nazuwagawili wazono mizi puwekke teni wilik mizagi.
7 Tamizeige ni nakyegi keli purik ni piyegi panga yungke kiliya panugi keya ni wok mabiyeng piyegi wazono wiziyagi keya pugu pangka mizagi purikki kumuli wilibekki keya piyegi wiyeke luwezagi.
8 Keya Anotoyaga watabi yeik wei piyeng keya kozang piyeng wangki yeikkiyengko kapura nakko nakyegi keli pura wizagomagira. Wangki wok nakka purik ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyi purik keya ngago yeik lusuweiyengki ngago kisi pura keya watabi iwaka piyeng yeikki.
9 Purik tenigi yeik yana piyengki iwaka pura keya ngago Anotoyaga weiya logo kawela wiya purarau ngoluk mabura iwaka ono.
10 Kapura mabura iwaka panubek yo puwekke watabi yeik yani piyeng teniyegi mawinda sawelagi ono logo yeikki.
11 Ne mandik songonowekkerik ngago nogora, keli nogora, keya kumuli nogora mandik songonowili kelik kapura ne weik yombu kerek perik ne mandik songonowiligi kazing piyeng weik wiyi.
12 Kazing mabilikmekke perik teni weik Anotoyegi iwaka panu ono logo purik kung teni makngezegimekke waberek pakeli ono pilik kapura wangki puwekke teni pi wiregawerege pakelagi. Nogo iwaka piyeng weik ngoluk kimeike

panu ono kapura Anoto neyegi iwaka mabilik ne
piyegi iwaka panugi.
13 Tegi watabi neyauganayeng peyeng wiziyagi
purikki kumulizo. Kazing teni Anotoyegi ngizi
kumulagi pumok keya kazing Anoto kiling paka
ngalege yolugirikki wilekpek keya ngai yuke yolu
pumok keya kazing teni nazuwagawiliyegi ke-
lagi kapura piyengka nazuwagawiliyegi kelagi
pumokko waligeleyi purikku ngalege panu.

14

1 Tegi wok mabiyeng nazuwagawiliyegi kelagi
purikki wilek kang tiya mani. Keya Anotogi Kung
Walekpokko watabi yeik yani piyeng weiyagi
purikki keli. Keya kazing Anotoyaga ngagora
weiya logo kawela wiyagi pumok kele weiyagi
purikki kozang kelagirikki kai.
2 Yombanu nak ngago yeik pugu lusuweiraga
ngago kaiyageya puwekkerik pi Anotoyegi ngago
meiyageya wizinda. Pi yombanuwiliyegi ngago
yei yagenda ono, purik nakkorau pugu kai pura
iwaka ono kopong, pi Anotogi Kung Walekpokko
kelemiyageya wizimowei pi Anotoyegi langai li-
wikyeng kozak kai.
3 Kapura yombanu Anotoyaga ngagora weiya
logo kawela wiyibok yombanuwiliyegi kozak yei
yagenda logo puwili kazing kumbekki lewengke
yemane siweki keya pugu puwili kozang keleyi-
weki keya pugu puwili Anotogi yalekta yaniweki.
4 Yombanu ngago yeik pugu lusuweiraga ngago
kaibok kung pugubek yemane sibene kelemi
yagenda kapura yombanu ngago Anotoyaga
weiyara kawela wiyibok yongkambanu Yisuyegi

ngizi kumuliwili mabuwiligi kungwili yemane sibene keleyi yagenda.

5 Ini mabuwili ngago yeik inugu lusuweiyengke ngago kisagi purikki ne keli kapura nogo keli panurik ini mabuwili ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyagi purikki. Purik yombanu ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyibokko mizi pura yaka yombanu ngago yeik pugu lusuweiraga ngago kawela wiyibokko mizi puraga ngalege tamizeige pugu ngagoragi solorik waberek kowiti ono logo yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwili mabuwiligi kungwili yemane si onoweki mabura.

6 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ne iniyegi lewa puwekke tamizeige ne ngago yeik inugu lusuweiyengke ngago kai mabura nogo iniyegi sawelagi ono. Keya tamizeige Anotogo watabi ne waligeleniyayengka nayeng iniyegi kozak yei ono keya Anotogi wameiktaga nogo iwaka nayeng mabura nogo iniyegi sawelagi ono. Keya tamizeige nogo ngago Anotoyaga weiyaraga nayeng kawela wiyi ono ma tamizeige nogo ini nayeng waligeleyi ono mabura nogo iniyegi sawelagi ono.

7 Keya watabi wik yolu ono kulelera keya kitara kelik piyengkirik takko ei ingi purik uli yagenda kaiyagi tamizeige puwili kang uli kunagimekke uli ono purik.

8 Tamizeige sangubek kimeike kai ono purik naktau ngairaga kunagirikki kangkere mizagi ono, purik puwili sangubekki waberek kerewiya ono kopong.

9 Logo kazing mabilikmekke tamizeige nugu
yombanu nakyegi ngago yeik pugu lusuweiraga
ngago meiya purik mabura pi talik miza logo nugu
kai pura pi iwakagi? Ni yengelei wale narikke
ngago mei nobiyeng mizagi.
10 Ngago yeik kolokngagono ngabelakpekke
wizinda kapura ngoluk ngago piyeng kisi puwili
ngezewiligu ngagoyengki soloyeng iwaka.
11 Kapura tamizeige ngago yeik kisi piyengki
soloyeng ne lusuwei purik nogo ngago pura
kaibekyegi ngabelak nakkabek mizagi keya pugu-
rau neyegi mabilik mizagi.
12 Tegi iniyegiriktau, ini Anotogi Kung
Walekpokko watabi yeik yaniyeng weiyagirikki
wirangai mizi legi watabi yeik yongkambanu
Yisuyegi ngizi kumuliwili mabuwiligi kungwili
yemane sagi pilik piyengki weli.
13 Tegi yombanu ngago yeik pugu lusuwei
naraga ngago kaibok kangka ngago yeik puragi
solorik kowitagi purikkibek waragi purikki
waberek mizagirikki kai.
14 Purik tamizeige ne ngago yeik ne lusuwei
naraga ne waberek mizi purik kung nogobek
waberek mizi kapura kangka nogobekkarau
watabi nakyegi sawelagi nayeng lewagela ono.
15 Tegi ne talik mizagi? Ne mabiyau mizagi.
Ne makngeze keke puwekke neyegi sawelibene
ne ngago yeik lusuweiyengki waberek mizagi
keya tiyamekki ngalege puwekke puwiliyegi
sawelibene ngago yeik mabuwiligu iwakayengki
waberek mizi mizagi. Keya ne makngeze
keke puwekke ne ngago yeik mabuwiligu
lusuweiyengki ingi meiyagi keya tiyamekki

ngalege puwekke ngago yeik mabuwiligu iwakayengki ingi mei mizagi.

16 Tamizeige ni ngago yeik nugu lusuwei naraga ni Anotogi yeikta yongolok mei purik mabura talik miza logo yombanu pura lusuweiwiligi tepekke wiziya nak nugu Anotoyegi wazono mei purikki walege, Wameik panu, kaiyagi? Pi nugu kai kang pura pi lusuwei wizinda.

17 Nigi waberek Anotoyegi wazono meimok pangka kele kapura pumokko nakyegi sawela ono.

18 Nogo Anotoyegi ne ngago yeik ne lusuweiraga ngago kai purikki wazono mei logo nogo pilik mizirikku iniyaga ngalege.

19 Kapura yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuli wawere uli mizi puwiligi wiregerik ngago kolokngagono ngago yeik ne lusuweiraga pumokyegi yei purik segeya ngago lang melenazik yombanuwiligu iwaka logo puwiliyegi sawelagi pilik piyeng kaiyagi purikki kele ne keli.

20 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili ini piyengki kumuliwekke mandik songonowiligu mizi pilik mizi nagani. Mandik leklingigewiligu mizi pilik kaile mizagirikki ono kapura yongkambu kerek wezawili kumuli yaka ngago yeik inugu lusuweiyengke ngago kisi pumokko langai.

21 Perik Kapiya Walektikke lende miza,

Yemizibokko pelik kai, Nogo pewiliyegi yeiyagirik yombanu nalaga lewawiligi ngago yeikyengke kozak yeiyagi kapura ne pilik miza logoriktau yombanu puwili mabilik neyegi nagerewiyi mizageya koyi nangai, kai. *Isaya 28:11,12*

22 Togo ngago yeik inugu lusuweiraga ngago
kisi pura Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi Anotogi
kozandagi waligeleyiweki onora purik inugu
pakela kapura Anotogi kozandagi ngizi kumuli
ono puwiliyegi waligeleyagira. Kapura ngago
Anotoyaga weiyara kawela wiyi pura ngizi
kumuliwiliyegi waligeleyira, ngizi kumuli
onowiliyegi ono.
23 Tegi tamizeige Yisuyegi ngizi kumuli Anotogi
wirege inge laliyi keya ya kumuliweki wawere
uliwili mabuwili ngago puwiligu lusuweiyengki
ngago kisi logo ngizi kumuli ono nawili kanda
purik puwili pelik kisagi, Ini lelewe, kisagi.
24 Kapura tamizeige mabuwili ngago Anotoy-
agara kawela wiyi yaka Yisuyegi ngizi kumuli
ono nak ma peyengki iwaka panu ono nak
wizigeyawekkerik ngago peyeng mabiyengko pi
kailebek mizi penangai logo piyeng mabiyengko
pi talikpek mizi penangai.
25 Logo pugu liwik kumuliyeng kawela wiyagi
logo pi ingeyau laliya logo Anotoyegi ya kumulagi
pelik kaiyageya wizimowei, Wameik ini kiling
Anoto pelege yolu kaiyagi.

26 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili
nogo kai perik ini wawere uliwekkerik mabuwili
nak yawe nara mizi. Nakko ingi narik, nakko
waligeleyi, nakko ngago Anotogo kozak meiya
nayeng kawela wiyi, keya nakko ngago nara
ngago yeik pugu lusuwei naraga kai keya nak
puragi solorik kozak kai. Yongkambanu Yisuyegi
ngizi kumuliwili wawere uliwekkerik peyengko
nakko nakyegi saweli.

27 Tamizeige pulogo nawili ngago yeik puwiligu
lusuwei naraga kisi purik mabura neyau ma
neyauganakko kisi pani keleyi. Keya nak nak kisi
pani keleyi. Keya nakko kai puragi solorik kowiti.
28 Kapura ngagora kowitagibek pulogo ono
mabura ngago yeik naraga kaibok kai nagani.
Puwili ngezewiliyegi ngago kisagi purik kele keya
nalege kang narage Anotoyegi ngago mei nangine.
29 Yombanu neyau ma neyauganak ngago An-
otoyaga weiyara kawela wiyi puwili nak nak
ngago kisagiwiligu keya nawili puwiligu kisi
piyengki yang keleyi.
30 Kapura tamizeige kaiyageyabok kaiyageya
keya mogosa wiziya nak Anotoyaga ngago nara
wei purik mabura ngago kaiyageyabok ngagora
ulumi nagani kapura yaka Anotoyaga ngago
wikta weiyabok kele ngago kai pani kelemi.
31 Kazing pilikmekke ini mabuwili nak
nak ngago Anotoyaga ngagora kozak kisagi
logo mabuwili iwakaweki logo ngizi kumuli
puwiligiraga kozang keleyiweki.
32 Yombanu Anotoyaga ngago narabok ngago
pugura leng kelemiya logo pigi teng ngago kaiyagi
purage ngago kaiyagirikki kozanda kiling purik
ini iwaka,
33 purik Anoto kisageli meiya meli piyengki
kiyebuk mizibek legi, purik Anoto ngezege sa yolu
puragi kelibek.

Kongkirigesen Yisugi piyegi ngizi kumuliwili
wawere ula logo

34 Anotogi wirege inge laliyi keya ya kumuli
puwekkerik yongokwili ngagoluk koyagiwiligu.
Teni puwili ngago kisi pani keleyi onowiligu,

puwili Kapiya Walektikku kai mabilik kulengke koyagiwiligu.

35 Tamizeige puwili watabi nayengki langai nguk kisagi purik puwili puwiligi kerekpuwiliyegi panga ige yei pani. Menalege wawere uliwekkerik yongokwili ngago kisi purik pangka onorik.

36 Wau. Ini nogo kisi purikki a'a' kisi. Anotogi ngagora iniyaga wiriya ono keya iniyegi keke wiriya ono. Ini pilik kumuli mabura ini kokowa puloge.

37 Tamizeige nak pelik kumuli, ne ngago Anotoyaga weiyara kawela wiyibek ma Anotogi Kung Walekpokko ne watabi yeik yani piyengka nara nana, mabura nogo lende mizi pera Yemizibekki ngago miziweki kaira purikki pi iwaka simo mei.

38 Tamizeige pugu purikki yeiktik mizi mabura ngezebek Anotogi wameikta kawela wiyibek mizi purik yeiktik mizagi kani.

39 Tegi ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili Anotoyaga ngagora weiya logo kawela wiyagi purikki wilek tiya mani kapura yombanuwili ngago yeik nayengke kisagi purikka waliyi nagani.

40 Keya ini Anotoyegi ya kumuli ma ingimek mei puwekke watabi mabiyeng kazing pangka panumekke mizagirikki kai.

15

1 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili ne ngago wazono Yisu Kilisiyegi langai nogo ulogo iniyegi kozak yeiya puragi ne mawinda kozak

yeiweki. Ini ngago pura wilek kang inuguyengke
wiya logo ngago pura inugu Kilisiyegi ngizi ku-
muli purikki solorik.
2 Tamizeige ini ngago puragi yeik ulak ngizi ku-
mula ono keya tamizeige ini waligeleya piyeng ini
kozang kebangkela mabura ngago wazono Yisu
Kilisiyegi langai purago ini yaliya wazayageya
wizinda.
3 Nogo iniyegi ngago neyegi kozak neiya pura
kozak yeiya logo ngago pura ngago yemane pa-
nura. Ngago pura Kilisi kaile tonuguyengki
wiyeke ibeng sa puragira, Kapiya Walektikku
pugu mizagi kaiya mabilik
4 keya pi kawitikke waliya logo wok neyau wiz-
iya logo wok kalikebekke Anotogo pi ibendaga
yangalekta wik wazamiya, Kapiya Walektikku
pugu mizagi kaiya mabilik.
5 Keya Pitago pi pakela purikki, pulaga Yisugu
yombanu meleyau keya ingenazikka neyau
ngezebokko waligeleya puwili mabuwiligu pi
pakela.
6 Keya pilik miza logo pulaga yongkambanu
Yisuyegi ngizi kumuli sangkelarik 500
pekka ngalegewiligu pi pakela, puwiliyaga
kolokngagono ngoluk wik yolu keya nawili weik
ulogo ibeng.
7 Pulaga Jemsgu pi pakela logo kalike aposolow-
ili mabuwiligu pi pakela.
8 Pulaga kalik panuge nogorau pi pakela, ne
ngoluk korowali mizageya tawizeige kapura nguk
namizi pugu ne wik keremiza.
9 Nogo pelik kai, purik ne Anotogi ngagora
oroweiwili mabuwiliyaga kulengke panubek

kopong keya ne Anotogi ngagora oroweibek neiyagi langai onobek purik nogo ulogo Anotogi yongkambanu Yisuyegi ngizi kumuliwiliyegi ngangang keleya puragi wiyeke.

10 Kapura kang nogomek mabek yolu mabilik, purik Anotogo neyegi wazono miza kopong. Pugu neyegi watabi wazono pigi nogo weiyagi langai ono piyeng nani. Keya negi yungke pugu yawe miza pura yeik ulak ono, a'a'. Pura pelik, aposolo Anotogi ngagora orowei nawili yawera wazono miza kapura nogo Anotoyegi yawe mizara puwiligu yawe miza puraga ngalege. Keya ne makngezego yawera keke miza ono kapura Anotogi wazono purago ne kiling yawe miza keya neyegi sawela.

11 Kapura ne ma aposolo nawili yawe kozang miza ma talik miza purik yemane onorik kapura yemanerik kele tonuwago ngago wazono Kilisiyegi pura kawela wiya logo ini ngago puragi ngizi kumula.

12 Tonuwago kozak kisirik Anotogo Kilisi ibendaga ngereke wik yangalekta wazamiya purikki. Tegi nangki inigi tepekka nawiligu ibeng puwili kalike wik yolugi ono kisi.

13 Tamizeige ibengwili mawinda wik yolugi ono purik ngizi mabura Anotogo Kilisi ibendaga ngereke wik yangalekta wazamiya kisi purarau ngizi ono.

14 Tamizeige Anotogo Kilisi ibendaga ngereke wik yangalekta wazamiya ono pura ngizi mabura tonuwa ngagora yeik ulak kozak kisa keya ini yeik ulak ngizi kumula puriktau ngizi.

15 Logo pilik mabura tonuwago Anotoyegi
langai ikuyogoriktaga Anotogo Kilisi ibendaga
ngereke wik yangalekta wazamiya kisi purik
ngizi. Kapura tamizeige Anotogo ibendaga
ngereke wik yangalekta wazayagi ono kai purik
ngizi mabura Anotogorau Kilisi ibendaga ngereke
wik yangalekta wazamiya ono.
16 Purik tamizeige Anoto ibengwili kalike
ngereke ibendaga yangalekta wik wazayagi
ono mabura Anotogorau Kilisi ibendaga wik
yangalekta wazamiya ono.
17 Keya tamizeige Anotogo Kilisi ibendaga yan-
galekta wik wazamiya purik ngizi ono mabura
ini yeik ulak ngizi kumula keya Anotogo ini kaile
inuguyengka yaliya wazaya ono.
18 Mabura Kilisiyegi ngizi kumula koyimowei
ibeng puwili ngoluk kaile puwiligiyengki yungke
ibeng logo puwili kemenak ngangang weiyagi.
19 Tamizeige teni yongkambanu Kilisigu
teniyegi ngabelakka pelege keke sawelaweki
yuke koyimawili logo kalike pi kiling ngereke wik
yolugi onowili mabura yongkambanu mamokki
tepekke tonuwa talikki mizagi.
20 Kapura ngizira Anotogo Kilisi ibendaga yan-
galekta wik wazamiya pura. Ibengmek mamokki
tepekka Kilisi wamenak were ngereke wik yan-
galekta yo yabekeya logo mawinda ibengki ono.
Logo purikku walimizi purik Anotogo wameik
ibengwili kalike ibendaga pi kiling wik yoluweki
wik yangalekta wazayagi.
21 Perikki kumulagirikki kai. Yombanu
wamenak Aram pokko ibengkirik ngabelakpekke
puwili mabuwiliyegi orowei wiriya mabilik

yombanu wamenak Yisu Kilisi pokko ibengwili
mabuwiliyegi ngereke wik yangalekta yogirik
orowei wiriya.
22 Purik yongkambanuwili mabuwili wazayi-
wekkerik Aram kiling sawela kopong kazing kum-
bekki Anotoyegi leweng ibeng logo korikwektau
ibeng, kapura mabilik yongkambanu Yisu kiling
sawela puwili mabuwiligi kazing kumbekki An-
otoyegi leweng wik yolu keya korikyeng ibeng sa
logo purik Anotogo ibendaga ngereke wik yan-
galekta wazaya logo wik yolugi.
23 Kapura nak nak kang puguraga ngereke wik
yolugi. Kilisi were ngereke wik yolu keya Kilisigi
puwili ngereke wik yolugi pi ngereke yo puwekke.

24 Pulaga Kilisigu ngai yemane pilik puwiligi
kozanda keya ngaira neneng ngela logo yongkam-
banu pugu ngai puwili Anoto pigi Mangobekyegi
iza mana logo puwekke weik mabiyeng yeikkira
lewagi.
25 Purik Kilisigu ngai wiziyagi purik miza ke-
liktik Anoto yeik kozang kaile Kilisiyegi ngai
miziyeng keya Kilisiyegi kiyebuk miziwiliyegirau
lewege miza logo pugu Kilisigi kulengke Kilisigu
ngaiweki wazayirikka.
26 Keya kozang kaile kalik panubek
yombanuwili ibeng si pura logo Kilisi puragi
lewege mizi yagenda logo yeikki.
27 Purik Kapiya Walektikku pelik kai,

Anotogo watabi mabiyeng Kilisigi kulengke pugu
ngaiweki wazaya, kai. *Ingi Sam 8:6*

Anoto watabi mabiyeng Kilisigi kulengke waza-
yabokko ngezebek Kilisi kulengke kunagi purikki

langai kozak kai ono, purik wameik kimeike wizinda.
28 Keya Kilisi watabi mabiyengki ngai puwekke pi, Anotogi Marekpek, ngezebek pigi Mangobekki ngagoragi kulengke kunagi logo Anoto pi watabi mabiyengki lewegera manabek watabi mabiyengki kemenak ngaigi.

29 Mena tamizeige inugu kumularik ibengwili ngereke wik yangalekta yogi ono mabura nangki kambela puwiligi wiyeke yongkambanuwili kaimeliweki, iniyaga nawiligu mizageya pilik? Inigu ngizi kumulirik ibengwili ngereke wik yangalekta yogi mabura pilik mizi.
30 Keya teniyegirik tamizeige ngago pera ngizi ono mabura nangki teni lelewe sara koyimowei ngangang wageliweki mizageya mizi.
31 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili perikki iwaka si. Ne wok mabiyeng yombanuwiligu ne neliweki mizi wilibek logo purik wameik. Purik wameik mabilik ini Kilisi Yisu Yemizi tonugubekkiwili purikki ne wilik logo puriktau wameik.
32 Tamizeige Anoto ne ngereke wik yoluweki niza orowei yogi ono mabura Epese pelege yombanu liyeng wizing ngai mizi puwili kelikwiligu ne ngangang nani purik yeik ulaktik. Tamizeige ibengwili Anotogo ngereke wik yangalekta wazayagi ono kai purik wameik mabura tenirau ngago nawiligu pilik kisi puragi kiriwei miziweki, Teni mabek wokpekke kai ni keya ngeragi ni keya watabi mabiyengki wilik kagowing miziweki, purik wangkopek tonuwa ibengki.

33 Nawiligu kisi piyengki kokowa nara mizi na-
gani purik, kaile kaile miziwili kiling menalege
yolu piyengko wilek kang wazonobokki kazing-
mek kaile kaile kelemi.
34 Ini kai nawiligu kumuli pilik kumuli puwili
yangalekta waberek kumuli. Inugu kaile mizi
piyeng wiya wazami. Kerewiyi, nogo pilik kai
purik inigi tepekka nawili Anotoyegi iwaka ono
kai purik ini ya kuneng miziweki.

35 Tamizeige nakko pelik nguk yei, Anotogo
ibengwili talik ibendaga ngereke wik yangalekta
wazayagi? Anotogo puwili ibendaga wik
yangalekta wazaya logo purik korik kang
tamekkeyeng puwiliyegi wiziyagi?
36 Nogo piyegi pelik meiyagi, Ni lelewe panubek.
Iwing wirebekki kumule. Ni iwing wirebok nga-
belakpekke yungke ngeriya purik kele keya yeik
purik pendik pundagi ono.
37 Keya peng wiktik punda puwekkerik nugu
were ngeriya pilik wizei penangai ono. Purik
nugu ngabelakpekke iwing wire ngeriyabok yeik
iwing wire yeikpek.
38 Anoto ngeragi mabiyeng kang ngezeyengki
namek yani, keli puguraga kiriwei logo watabi
mabiyeng kang ngezewiligiyeng yana.

39 Keya ngeragi nalangai nalangai yolu piyengki
pangka korik nalangai nalangaiyeng wizinda.
Yombanuwili, liyengwili, watabisiwili keya
winakwilirau korikyeng nalik lewi kang kuna.
40 Mabilik korik paka ngalegeyeng keya korik
ngabelakpekkiyendau wizinda. Kapura korik

paka ngalegeweki palumura nara keya korik nga-
belakpekkiweki palumura nara.
41 Yokmekki palumura nara keya ngombekkira
nara keya pelewewiligira nara. Keya pelewe
namelegi palumura nameleyaga nalik.
42 Logo Anotogo korik tonuguyeng kiling teni
wik yoluweki ibendaga iza orowei yo puwekke
korik tonuguyeng nalik wiziyagi. Korik tonugu
kawiktikke waliyi puwek sok sagi kapura tenigi
korik Anotogo wik yoluweki orowei yogi puwek
sok sagi ono.
43 Korik tonugu waliyi puwek kaile kaile
kelemiya melawek kapura korik Anotogo wik
yoluweki ibendaga yangalekta wazayagi puwek
ngaiwaktik kilingki. Korik tonugu waliyi puwek
kozang ono kapura korik Anotogo wik yoluweki
yangalekta wazayagi puwek kozanda kiling.
44 Korik tonugu waliyi puwek yeik
ngabelakpekkewek kapura korik Anotogo wik
yoluweki ibendaga yangalekta wazami puwek
paka ngalegewek. Purik korik tenigi ngabelakka
pelege puwek ngizi tegi korik paka ngalege puwek
ngizi.
45 Kapiya Walektikke miza mabilik, Anotogo
Aram yombanu werebek keremiza logo wilek
kang pugubek wik wizeibene kelemiya kapura
Kilisi yombanu kalika wiriyabokko teni kazing
kumbekki lewengke Anotoyegi wik yolu keya ka-
like ibendaga korik wikwek kiling wik yangalek-
taweki keleyi.
46 Kapura korik paka ngalege puwek were lewa
ono. Korik ngabelakkawek were lewa pulaga
korik paka ngalegewek kiriwei.

47 Anotogo Aram yombanu werebek
ngabelakpekka keremiza kapura yombanu Kilisi
kalika wiriyabok paka ngalegabek.
48 Yombanu ngabelakka yolu puwili Anotogo
yombanu ngabelakpekka keremizabok kelikwili.
Keya paka ngalege yolu puwili yombanu paka
ngalegabok kelikwili.
49 Kang tenigi yolu pemek yombanu Anotogo
ngabelakpekka keremizabok kelik, kapura kang
tonugumek paka ngalegabok kelikki.
50 Ini ne kiling ngizi kumuli puwili ne peliktikki
inuwayegi kozak yeiweki mizi yagenda. Korik
yeik piyeng Anotogo ngai yolugi pulogo yabelagi
ono keya watabi sok si piyeng yereng watabiyeng
sok si ono puraga kiliya kunagi ono.
51-52 Kerewiyi. Nogo watabi yemane ngizi
panu yombanuwiligi kangkayeng ngezeyengko
iwakagi langai ono nayeng kozak yeiweki. Sangu
kangkalibek tiyi puwekkerik Yisuyegi ngizi
kumuli, nawili ngoluk mabilik wik koyigeyagi
kapura Anotogo teni Yisuyegi ngizi kumuli
puwili mabuwili yombanuwiligi wireyengko
nguk namizi kusi keya ngaiwili pilik nguk namizi
mabuwekke nalik wazayagi. Nogo kozak kai
pei. Sangu kangkalibek tiyi puwekke Anotogo
Yisuyegi ngizi kumuli ibengwili wik wazayagi.
Korik tonuguyeng mawinda ibengki ono keya
puwekke teni Yisuyegi ngizi kumuli ibeng
ono ngoluk wik yolu puwilirau Anotogo nalik
wazayagi.
53 Pugu pilik mizagi purik korik tenigi sok si
keya ibeng si puwek wezameliweki, logo korik sok
si keya ibengki ono puwek wakiyiweki.

54 Tenigi korik sok si keya ibeng si puwek weza-
meli keya sok si keya ibeng si ono puwek wakiyi
puwekke ngago lang Kapiya Walektikke pobilik
lende miza piyeng ngizigi,

Anotogo yombanuwiligi ibengki pura yeik sa
wazamiya keya pugu kemenak lewege
miza mela. *Isaya 25:8*

55 Keya nararau pelik lende miza,

Teni ibengki sawiya purago teniyegi lewege
mizagi ono. Ibengkiragi kozandago teni
mawinda ngangang yanagi ono. *Osiya
13:14*

56 Kozang teni ibeng si keya ngangang yaniweki
pura teni kiling yolu, purik teni kaile mizi keya
kaileragi kozanda kiling yolu kopong. Keya
kaileyeng kozanda kiling purik Anotogi lora yolu
kopong.

57 Kapura Anotogo tonuwa lewege miziweki ke-
leya purikki tonuwa piyegi wazono meiweki
purik watabi Yemizi tonuwagibek Yisu Kilisigu
tenigi miza piyengki wiyeke.

58 Tegi ini ne kiling ngizi kumuli nogo keli
puwili mabilik ngizi kumuli kuni keya kozang
koyi keya ini Yemizibekki yawera mizageya koy-
imowei kangka neyau kumuli nagani. Yemiz-
ibekki yawe miza pura yeik ulak ono purikki ku-
mulagirikki kai.

16

1 Ini king Yisugiwiligiweki inugu menalege
wiyageya piyengki langai nguk nei legi ne king
piyengki langai lende miziweki. Pelik mizi, nogo

Anotogi kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli nga-
belak Kalesiyabekke wawere uli mizi puwiliyegi
nogo miziweki kozak yeiya pilik mizi.
2 Purik peliktikki, ini nak nak inugu king inugu
yawe mizayengki ngane weiya piyengki pangka
Sondayengki purik king nayeng wawiyi logo ne
lewa puwekke ini ngereke king wei yo keya to
mizagi purikki miza nelegi.
3 Pulaga ne lewa puwekke ne kapiya nayeng
lende mizagi logo yongkambanu inugu sawiya
pilik puwiliyegi yanagi logo king inugu wawiya
piyeng nogo panga Yirusalem yerengke orowei
wezayelagi.
4 Tamizeige nerau kang purik pangka mabura
teni mabuwili menalege kangki.

5 Ne Maseroniya kambela logo pulaga iniyegi
lewagine purik ne Maseroniya lemeng neing were
kangkiweki sawiya legi.
6 Ne ini kiling tek yokolong narik wiziyagi mane
miza ma ngong kabenembek lewagelayengke ne
ini kiling wiziyagi mane miza pulaga inugu negi
kazing kang kunagi pumokki wiyeke neyegi king
keya pulangaiyengki saweli nangine pulaga ne
ngereke kangki pulogo kangkine.
7 Ne yereng inigi Korintira mei pura neing kang
puwekke ne ini tek songono narik inuwa kil-
ing wiziyagi purikki ne kiyebuk. Ne kiling tek
yokolong narik wiziyagi purikki ne keli, purik
tamizeige Yemizibokko kelira pura mabura.
8 Ne mabelege yereng Epeseraga wiziya Pen-
dekosora mizi logo puwekkegine,
9 purik Yemizibokko kazing yemane naleweng

tiya nowiya kopong logo yawe nogoragi ngizi narikweki. Keya ne yolugi purik yongkambanu kolokngagonowili neyegi ngai kele kapura.
10 Tamizeige Timoti iniyegi lewa mabura pi watabi nayengki kazi miza nagani, purik nogo mizi mabilik pirau Yemizibekyegi yawe mizi legi.
11 Nakko Timotiyegi kiyebuk mizi nagani. Piyegi saweli logo pi ya ngezegera kiling kelemi kang kuniweki. Pulaga pi neyegi yogi purik ne pi keya ngizi kumuli yogi puwiliyegi ne yuke legi.
12 Ne weik Apolo teni kiling Yisuyegi ngizi kumulibokyegi langai kozak yeiweki. Nogo piyegi nawili kiling pirau iniyegi keriyi lewaweki nguk kozang meiya, kapura pugu kumularik purik Anotogi kelira ono. Kapura kalike piyegi kazing namek tiya puwekkegine.

13 Wireyeng ngaiwila koyi logo watabi kung inuguyeng ngangang keleyagi piyengki keriyi nangaiweki keya Yemizibekyegi wameik kozang kumuli pura watabi nayengko waliyi nagani keya kozang yolu, kazi mizi nagani.
14 Keya inugu mizi piyeng mabiyeng ya wazonora keya kelira kiling mizi.
15 Ini ne kiling Yisuyegi ngizi kumuli puwili Setepana ibubek ngabelak Kirik meibekke solo Yisuyegi ngizi kumula logo sawela purik ini iwaka. Keya ngezewili ngizi kumuli nawiliyegi saweli keya yawe miziweki miza purik ini iwaka. Logo ne iniyegirau kelegele yei,
16 Inirau puwiligi kulengke koyi keya ini kiling Yemizibekyegi yawera kozang mizi puwiliyegirau.

17 Setepana keya yogo Potuneta keya yogo
Akaika lewagelawekkerik ne wilik miza, purik ne
puwili kiling yolu purik wazono, ini kiling wiz-
iyagi langai ono legi.
18 Keya ne wilik miza purik puwiligu ini wi-
lik kagowing keleya keya nerau wilik kagowing
keleniya legi. Yombanu pilik puwiligi yeikyeng
yongolok meiyagiyengko.
19 Kongkirigesen Yisuyegi ngizi kumuli Asiya
ngabelakkewiligu iniyegi wangane kisi. Keya
Akuwila yali yongokpu Pirisila keya Yisuyegi
ngizi kumuli i piyaugimakka wawere uli mizi
puwiligurau ini Yemizibekki puwiliyegi wangane
kisi.
20 Yisuyegi ngizi kumuli mamok iniyegi wan-
gane kisi. Ini ngizi kumuli puwili nakko nakyegi
kelira wilik kagowinda kiling melegulang mizi
purago walimizi mizizo.
21 Ne Paulugu kapiya perik mele ne makngeze-
gizikku waliyi keya wangane nogora iniyegi yani.
22 Tamizeige nak Yemizibekyegi keli ono
mabura Anotogo piyegi kelemiyagi piyeng kelemi
pani. O Yemizibek, Yemizi tonugubek, koli.
23 Yemizi tonugubek Yisu Kilisigi wazono pura
ini kiling wizei pani.
24 Nogo ini mabuwiliyegi keli purik inirau Kilisi
Yisugiwilirikki wiyeke.
Mabura.
Ne Paulu kapiya perik iniyegi wezamelabek.

Anotogi Ngago Wik Yisu Kilisiyegi Langaira
The New Testament in the Biangai language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Biangi long Niugini

copyright © 1985 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Biangai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
c476c7e1-4f33-5554-be00-9447a1944f07